

Divadelný ústav v Bratislave

BÁBKOVÉ DIVADLO MAL RÁD

výstava
venovaná 100. výročiu narodenia
prvého riaditeľa
Štátneho bábkového divadla v Bratislave,
autora a prekladateľa hier, režiséra
a organizátora slovenského bábkarstva

Jána Ozábala
(1914 – 1981)

Realizátor Divadelný ústav v Bratislave

Autorka libreta výstavy Ivica Ozábalová
Grafické riešenie výstavy Viera Burešová
Autori fotografií Oľga Bleyová, Jozef Červený, Š. Jansčák, Oto Just,
Ivica Ozábalová, Gejza Podhorský, Juraj Poliak, Ján Procházka

Materiál k výstave Archív Divadelného ústavu;
Archív Detského divadla Branka Mihaljeviča, Osijek, Chorvátsko;
Bábkové divadlo Žilina a súkromný archív autorky.

Keď mal tri roky

Maturant

Popri učiteľovaní a hraní divadla mal rád aj prírodu

Na celoslovenskej prehliadke amatérskych súborov, Skalica, 1958 (prvý zľava)

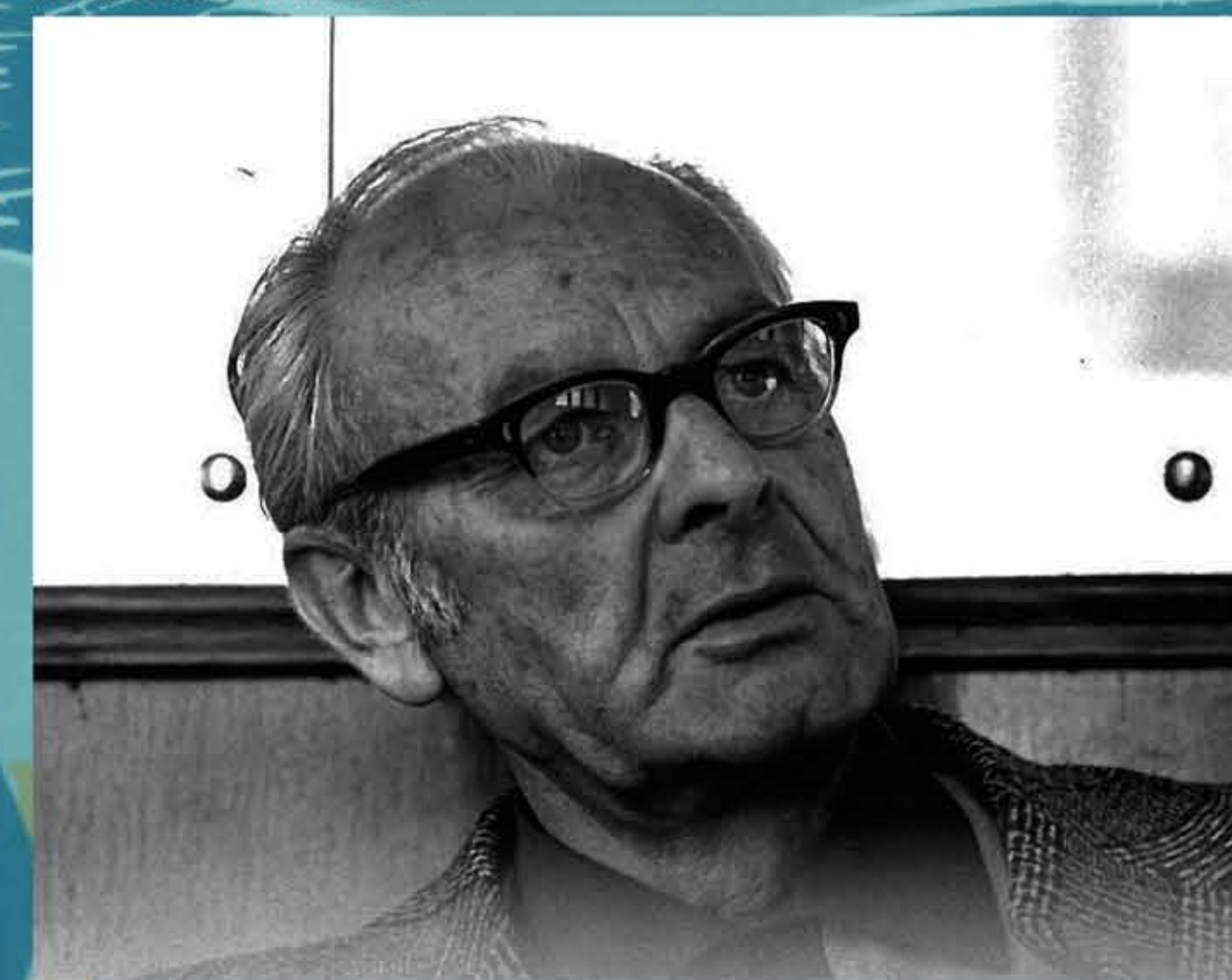
So súborom Štátneho bábkového divadla v Bratislave, 1960 (piaty zprava v hornom rade)

Netradičné zasadanie kolégia riaditeľa Jána Ozábala, Irak, 1969 (Ján Ozábal v strede)

Na zájazde vo Francúzsku (1969), riaditeľský prídel dúška koňaku členom súboru divadla.

Po šesťdesiatke

JÁN OZÁBAL curriculum vitae

25. 10. 1914 narodil sa v Radošovciach, okres Skalica
 1921 – 1930 ľudová škola a gymnázium v Nitre a Zlatých Moravciach
 1930 – 1934 učiteľský ústav v Leviciach
 1934 – 1946 učiteľ a riaditeľ Štátnej ľudovej školy v Šahách a v Spišskej Belej
 1946 – 1949 riaditeľ osobného oddelenia Povereníctva školstva a kultúry v Bratislave
 1949 – 1951 pracovník pedagogického oddelenia KNV Bratislava, odbor školstva a kultúry
 1951 – 1957 krajský inšpektor ľudovej umeleckej tvorivosti na KNV Bratislava a vedúci rezortu pre otázky bábkového divadla v krajskej poradni LUT
 1957 – 1975 riaditeľ Štátneho bábkového divadla v Bratislave
 1975 – 1981 samostatný odborný pracovník pre bábkové divadlo v Osvetovom ústave Bratislava (ako dôchodca)
 27. 10. 1981 zomrel v Bratislave

Pôsobil ako:
 tajomník Divadelnej a dramaturgickej rady; podpredseda Československého strediska UNIMA; predseda a tajomník slovenskej sekcie UNIMA

Bol členom odborných porôt:

na mestských, okresných, krajských, celoslovenských a celoštátnych prehliadkach; súťažiach a festivaloch amatérskych a profesionálnych bábkarských súborov a divadiel

Bol členom:

Štátnej skúšobnej komisie pre záverečné skúšky a zástupca predsedu na Divadelnej fakulte múzických umení v Prahe; lektorského zboru pre posudzovanie bábkových hier v LITA, redakčnej rady časopisu Československý loutkář a Javisko

Režiroval:

v Štátnom bábkovom divadle v Bratislave; v chorvátskom Osijeku a Rijeke

Prekladal:

bábkové hry z češtiny, ruštiny, poľštiny a srbochorvátčiny

Napísal:

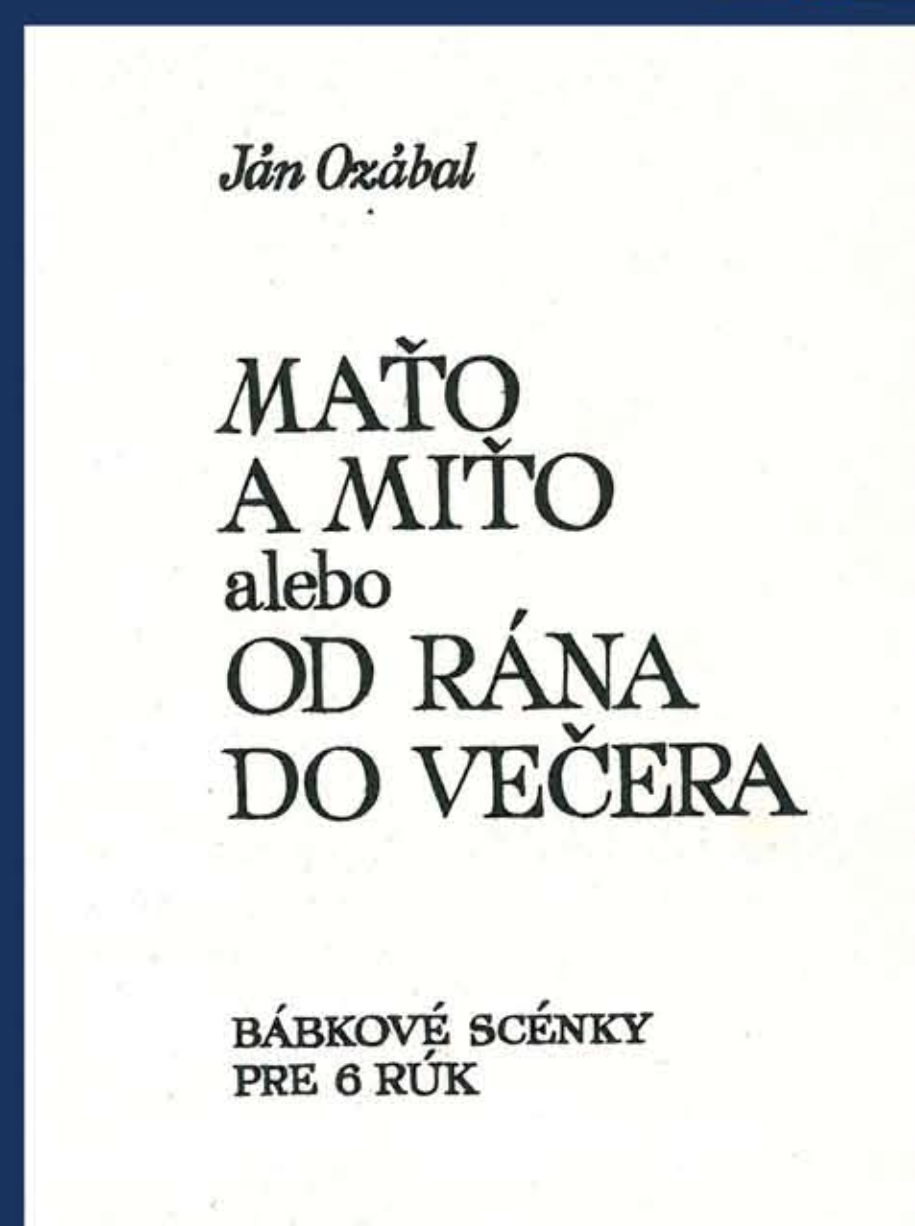
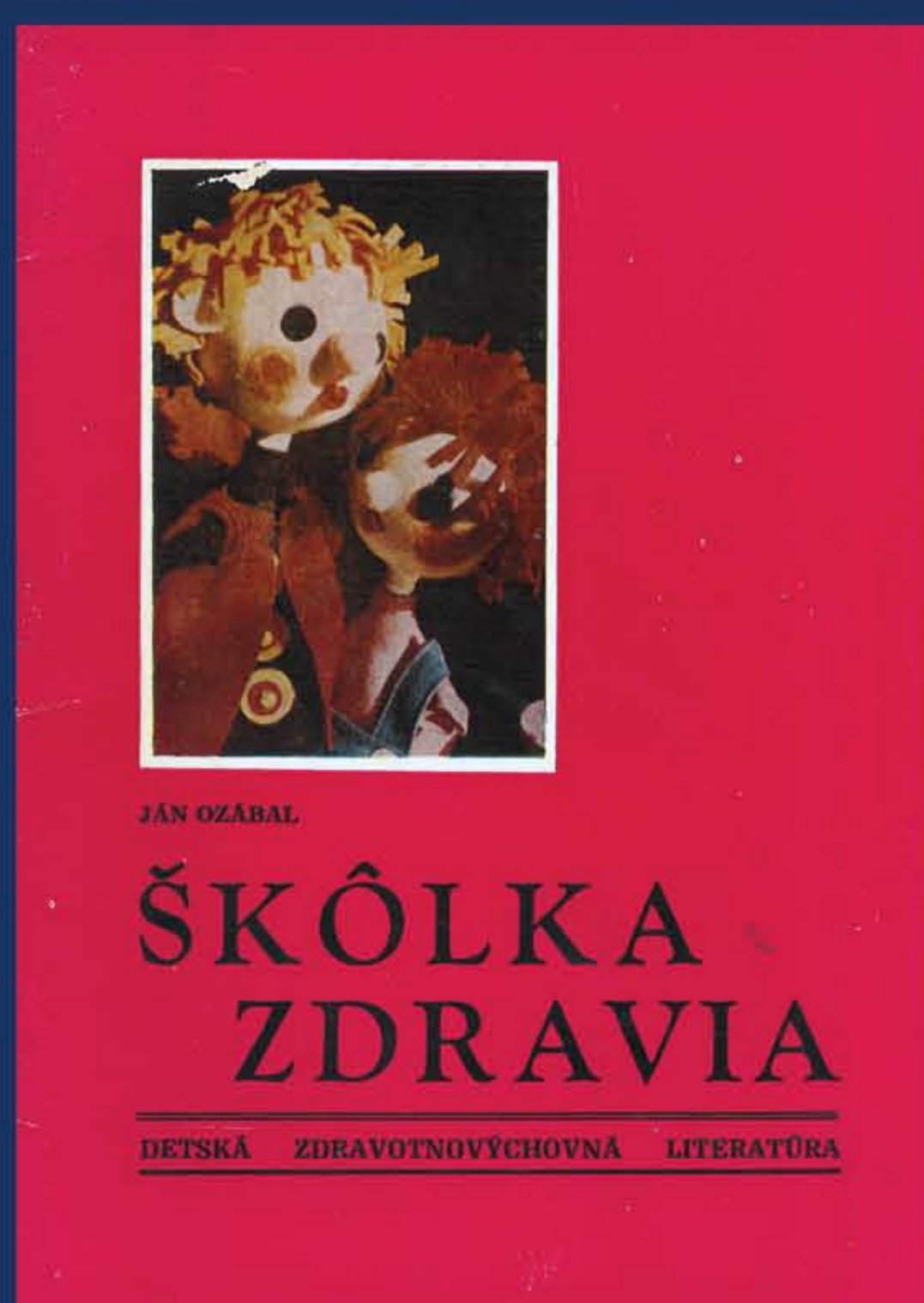
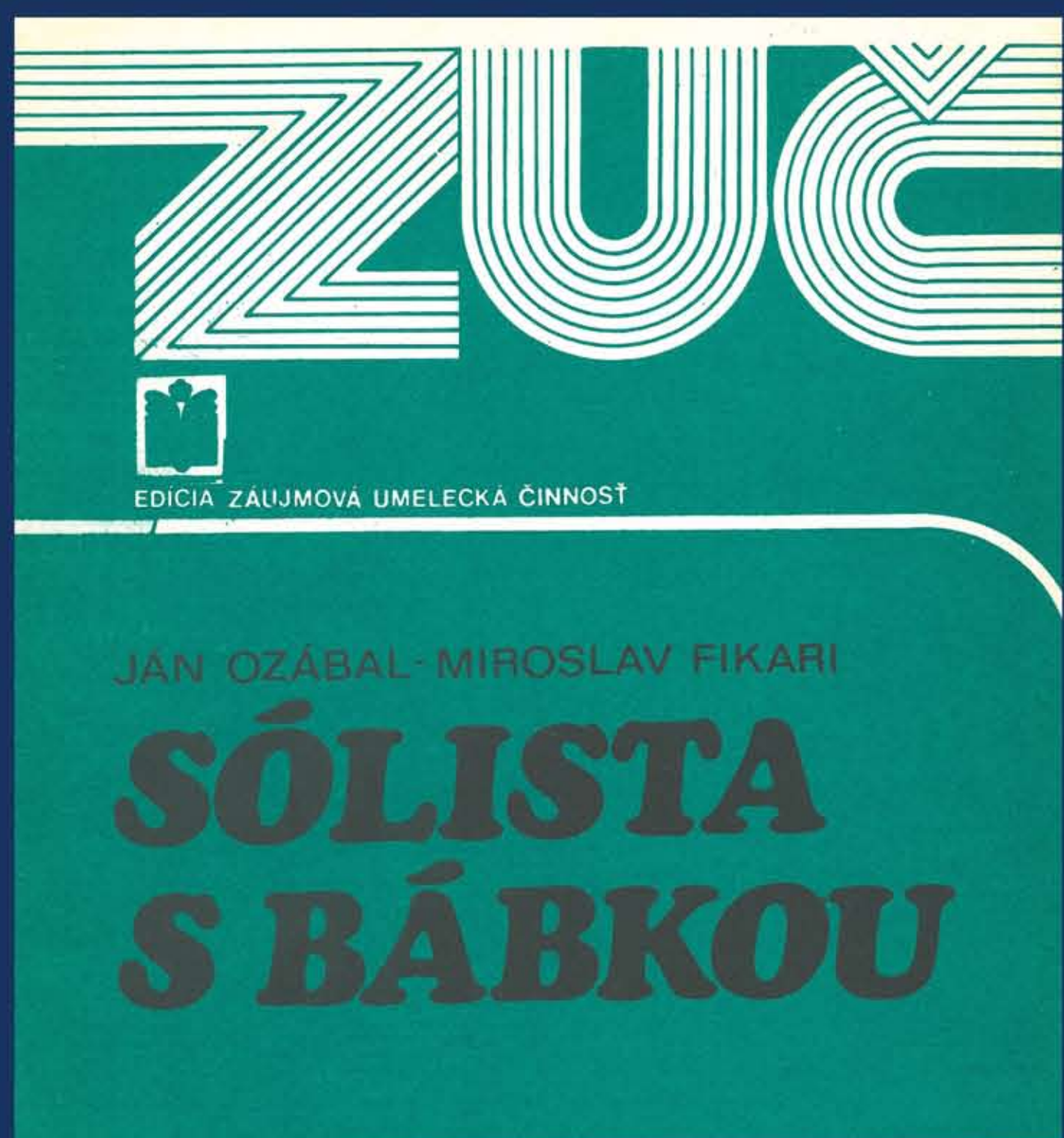
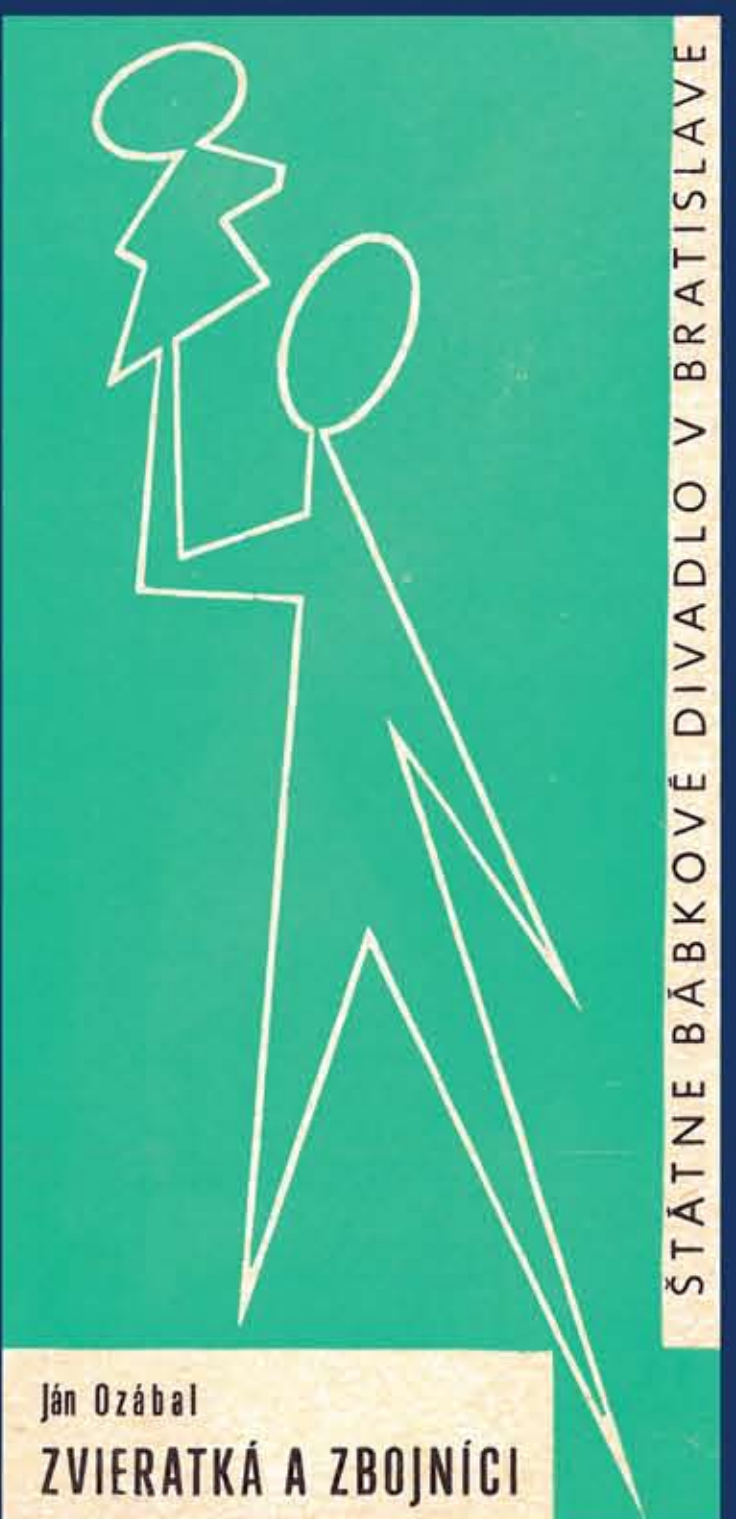
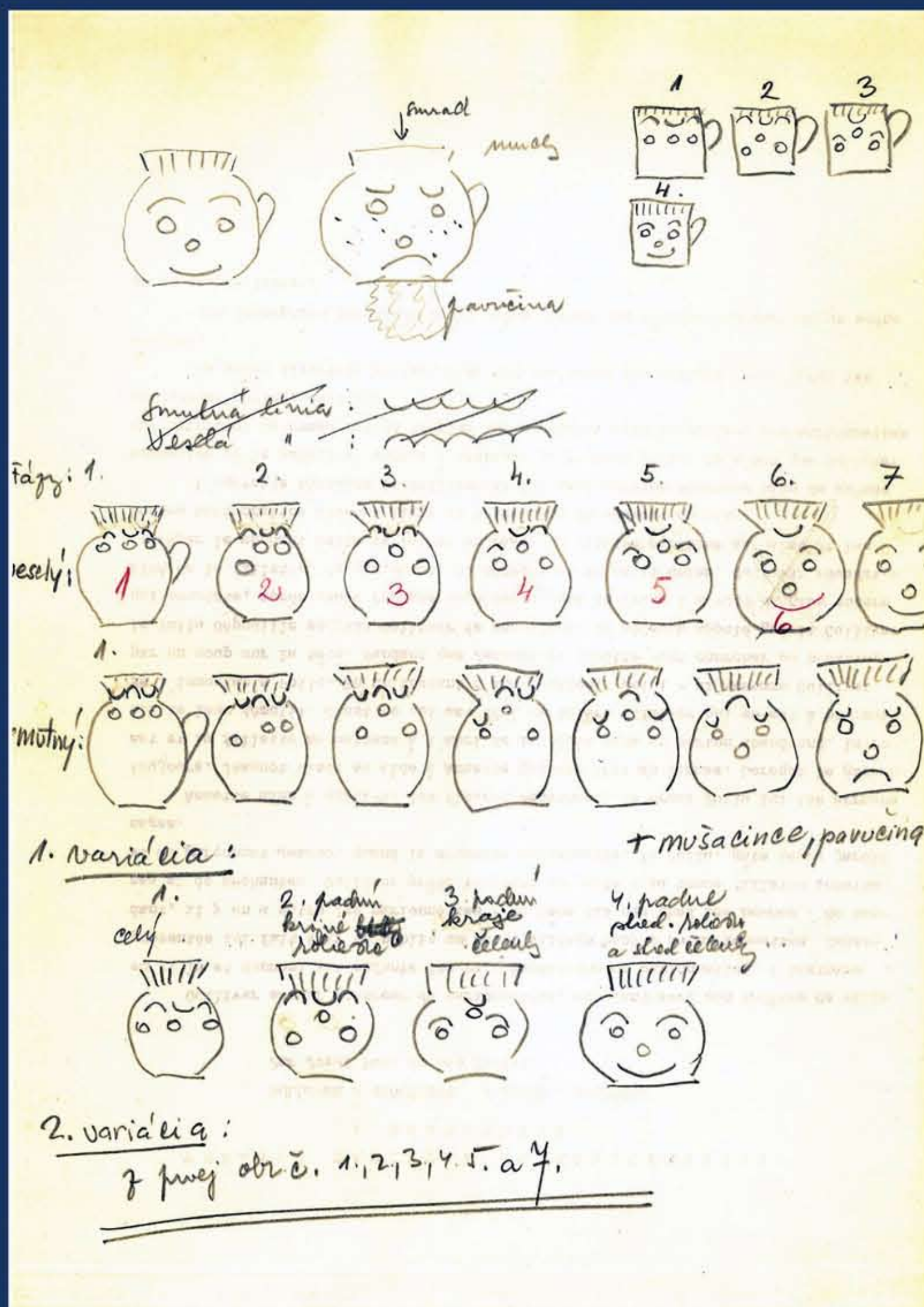
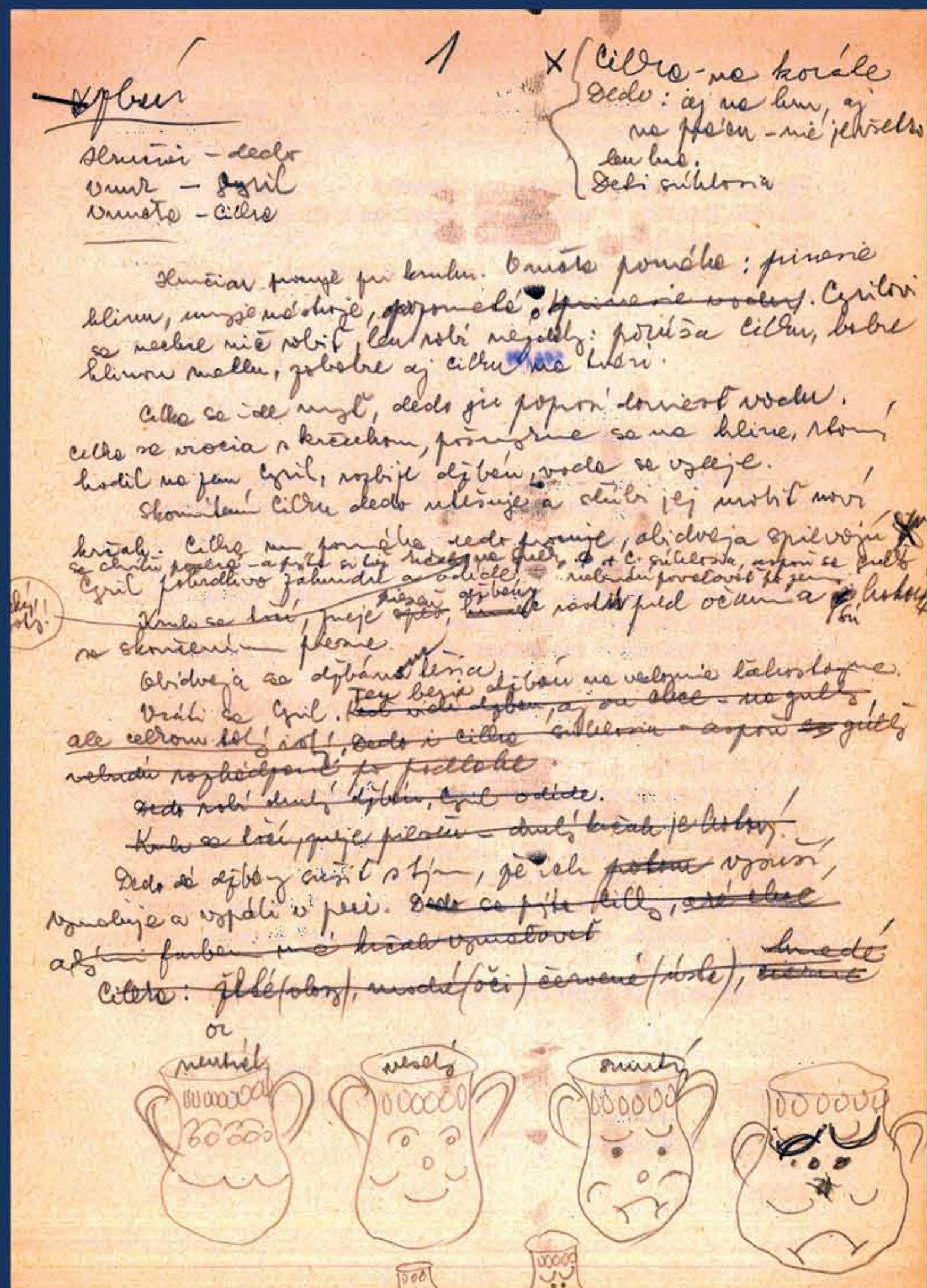
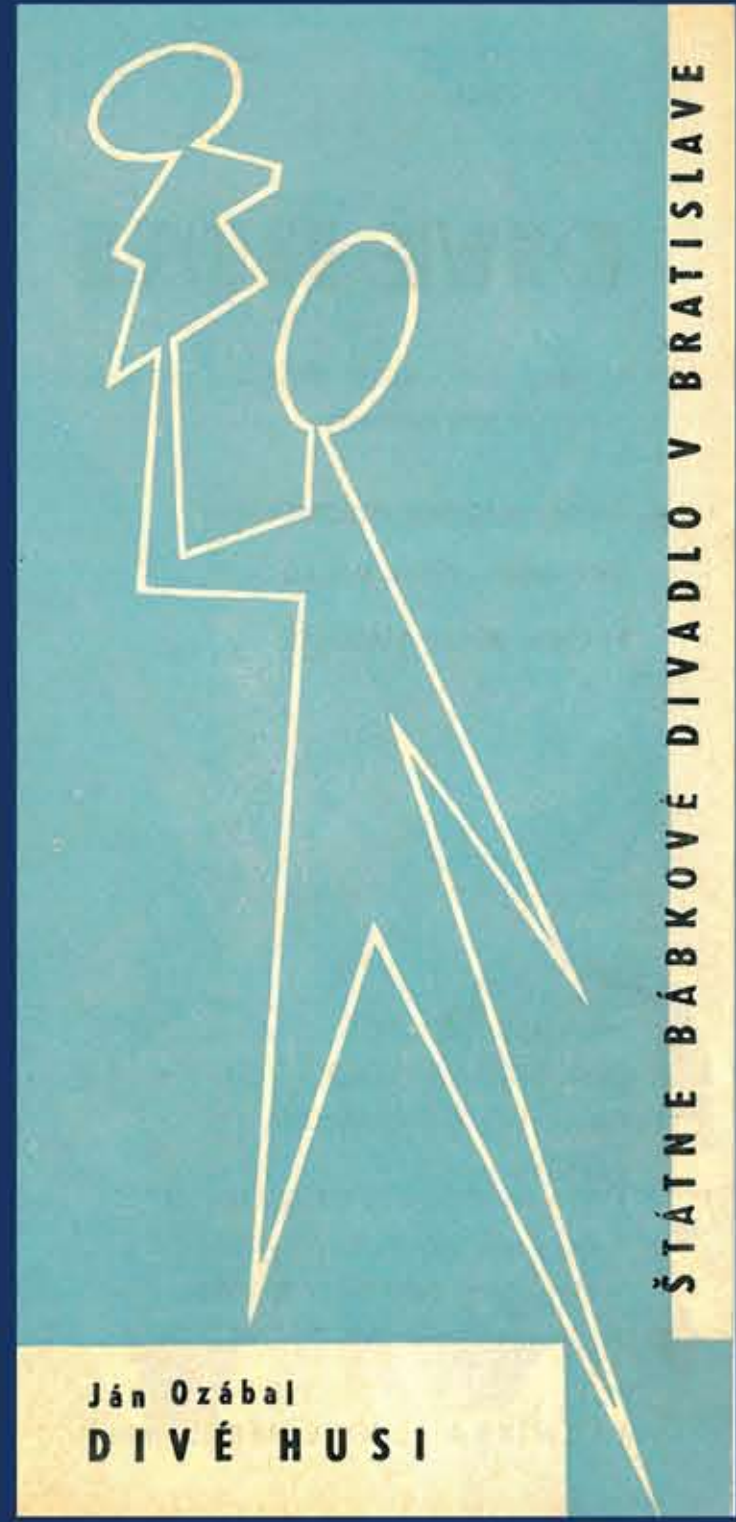
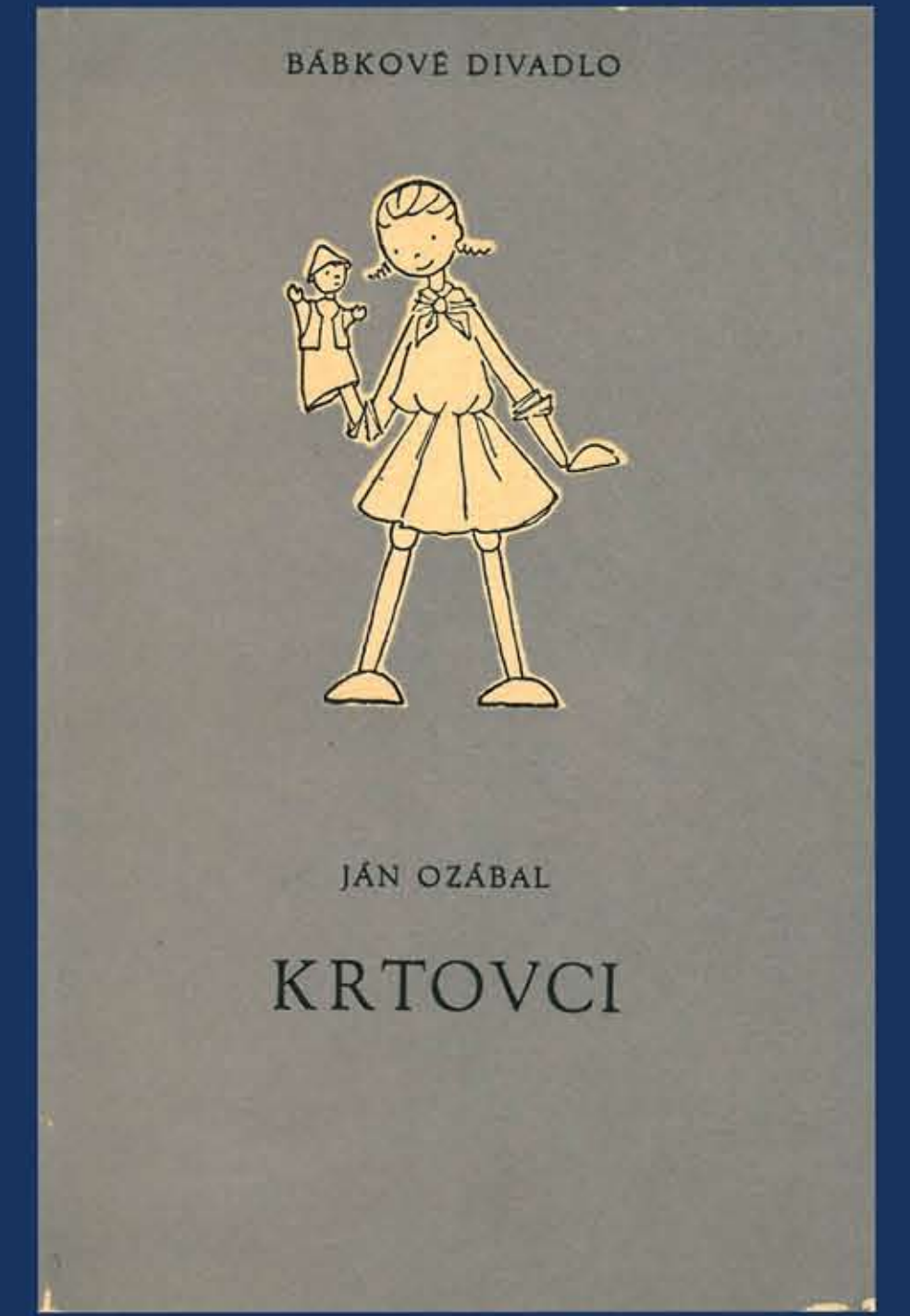
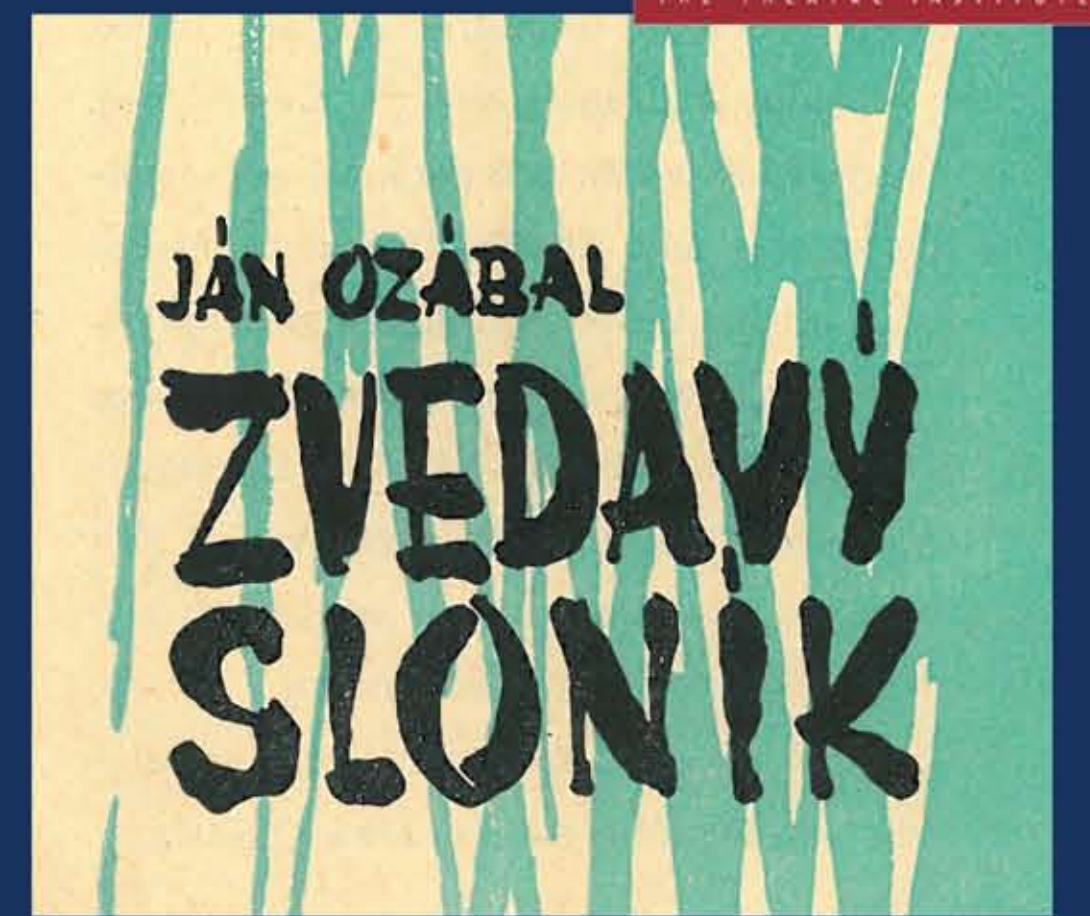
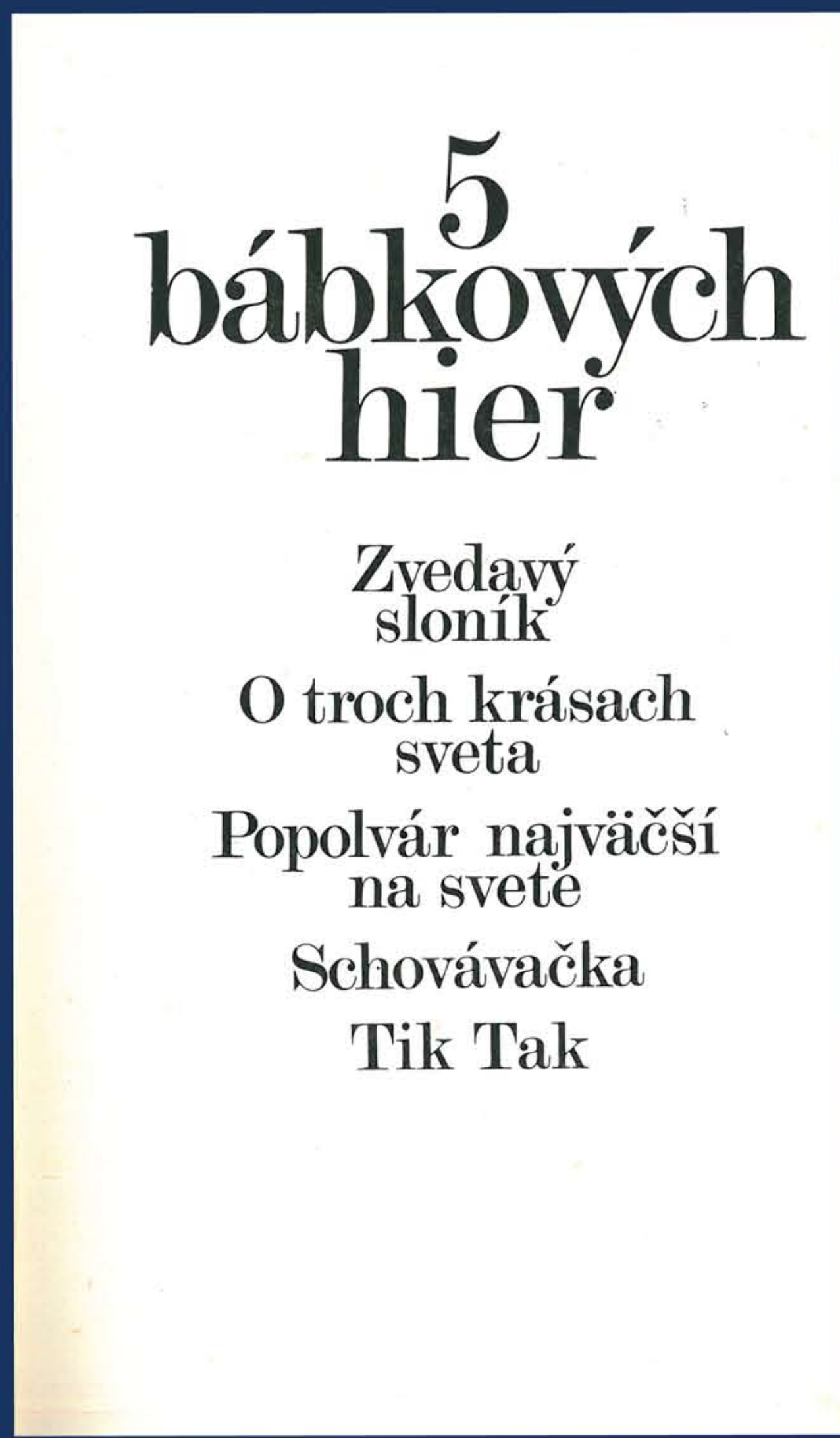
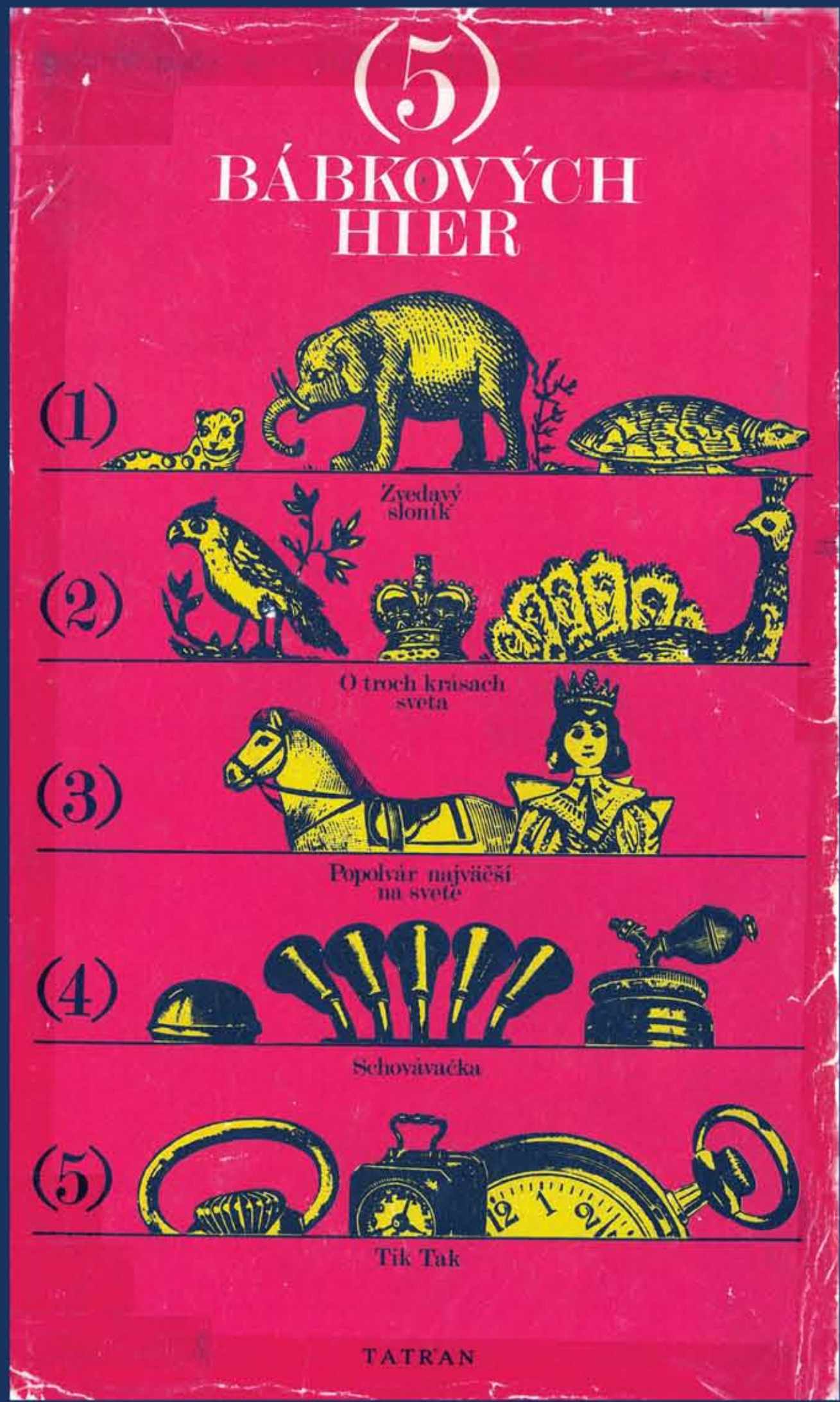
príručku pre amatérskych bábkarov Sólista s bábkou (1981)

drobné hry a scény pre amatérskych bábkarov O ľuďoch, zvieratkách a veciach (spoluautor brat Ľudobvít, 1958), Krátke scény pre bábkavy (1968), Dedo Machuľa (1976), Komu sa nelení (1977), Škôlka zdravia (1979), Maťo a Miťo (1980), bábkové hry Krtkovci (1956), Divé husi (1959), Zvedavý sloník (1965), Odvážne zvieratká (1970)

Je držiteľom viacerých vyznamenaní:

pamätaná medaila „700 rokov mesta Spišská Belá“ (1971), strieborná (1978) a zlatá (1979) pamätaná plaketa Osvetového ústavu Bratislava Za rozvoj kultúrno – osvetovej činnosti, zlatá plaketa ZUČ za dlhodobú činnosť v bábkarstve (1979), čestný člen UNIMA (1988) a ďalších. Najvyššie vyznamenanie – štátne vyznamenanie 2. stupňa „Za zásluhy o výstavbu“ mu roku 1974 udelil prezident republiky.

„Profesionálne bábkové divadlo je veľmi mladé a pri svojom zrode nemalo dost školených profesionálov z vysokej školy. Preto som sa doňho dostal podobne ako ostatní - z radov amatérov. Láska k bábkovému divadlu bola vo mne už od detstva a zostala i v učiteľských rokoch, ako aj po oslobodení, keď som pracoval ako vedúci Krajskej poradne LUT. No a v roku 1957 dostala moja láska najväčšiu príležitosť – poverili ma riadením ŠBD...“
 (jms: Veľké trampoty s „malými hercami“. In: Večerník, 31. 10. 1964)

Obálky textov hier, ukážka rukopisu Jána Ozábala

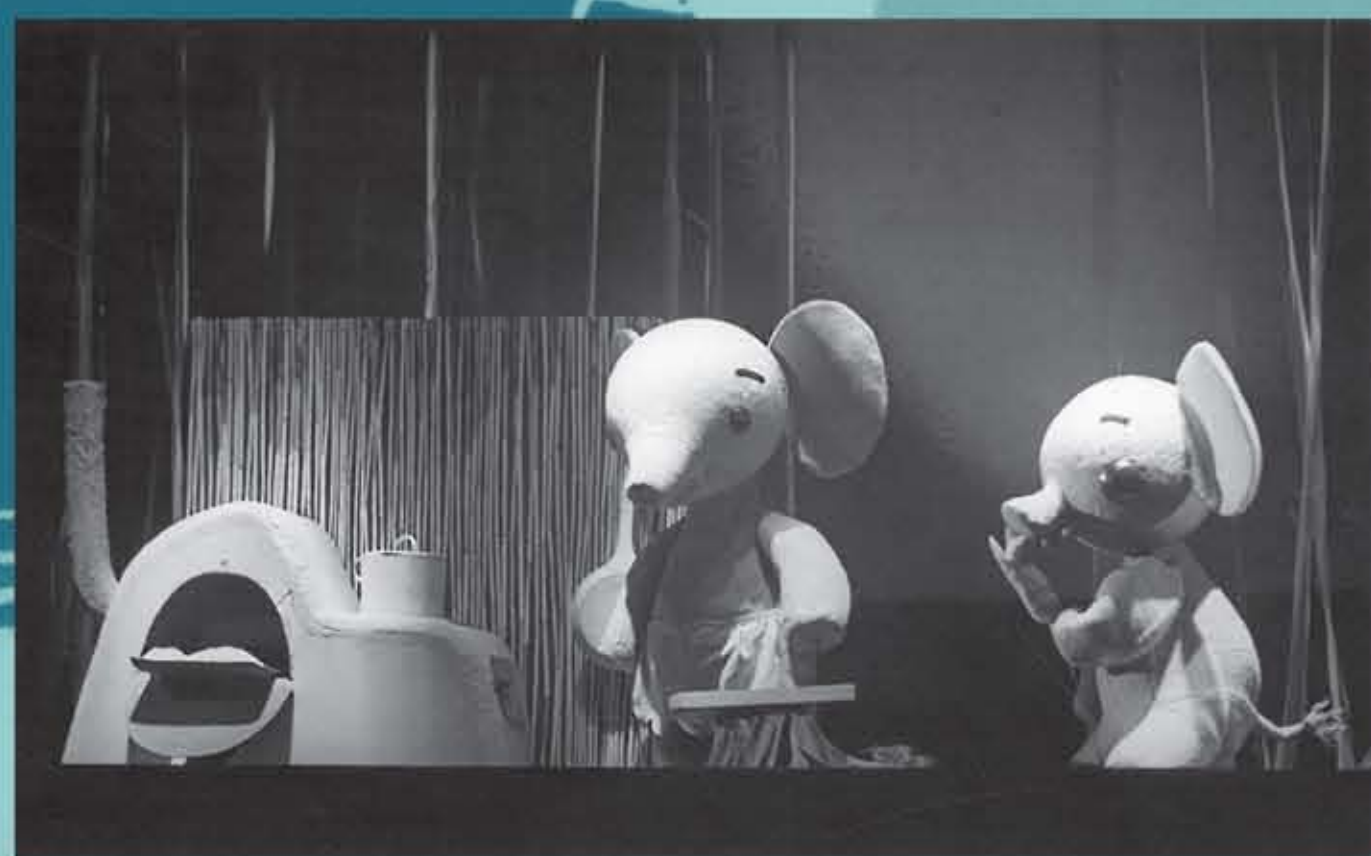
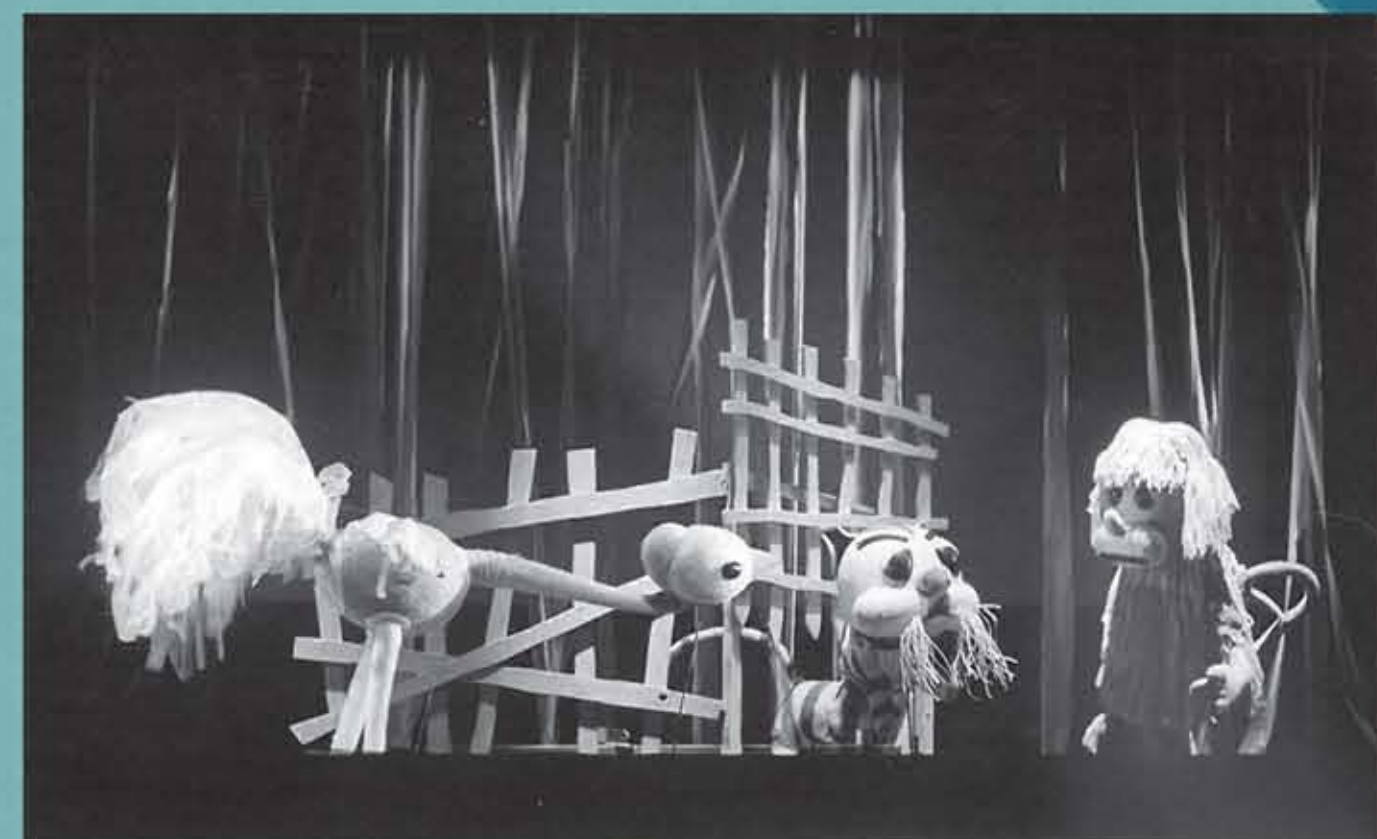
“Prekladal a písal som bábkové hry, lebo som videl potrebu robiť aj túto prácu. Písal som, ako som vedel, nikdy som sa nepovažoval za veľkého autora. Ak sa na svoje hry pozerám s odstupom času, mám dojem, že by som ich dnes napísal trochu inak. Niekoľko mojich hier sa objavilo v repertoári profesionálnych bábkových divadiel a hrali sa v amatérskych súboroch. Mám teda dobrý pocit, že som nerobil zbytočnú prácu. Najbližší vzťah mám k Zvedavému sloníkovi (možno aj preto, že mám rád Kiplinga), v ktorom som sa usiloval pri písaní „ušiť“ jednotlivé roly na telo určitým členom umeleckého súboru ŠBD a ktorého inscenácia bola prvou úspešnou inscenáciou celoslovenských prehliadok bábkových divadiel.“
(Ján Poliak: Divadlo ako záľuba a povolanie. In: Československý loutkář, r. 27, č. 5/1977, s. 103-105)

ŠTÁTNE BÁBKOVÉ DIVADLO V BRATISLAVE

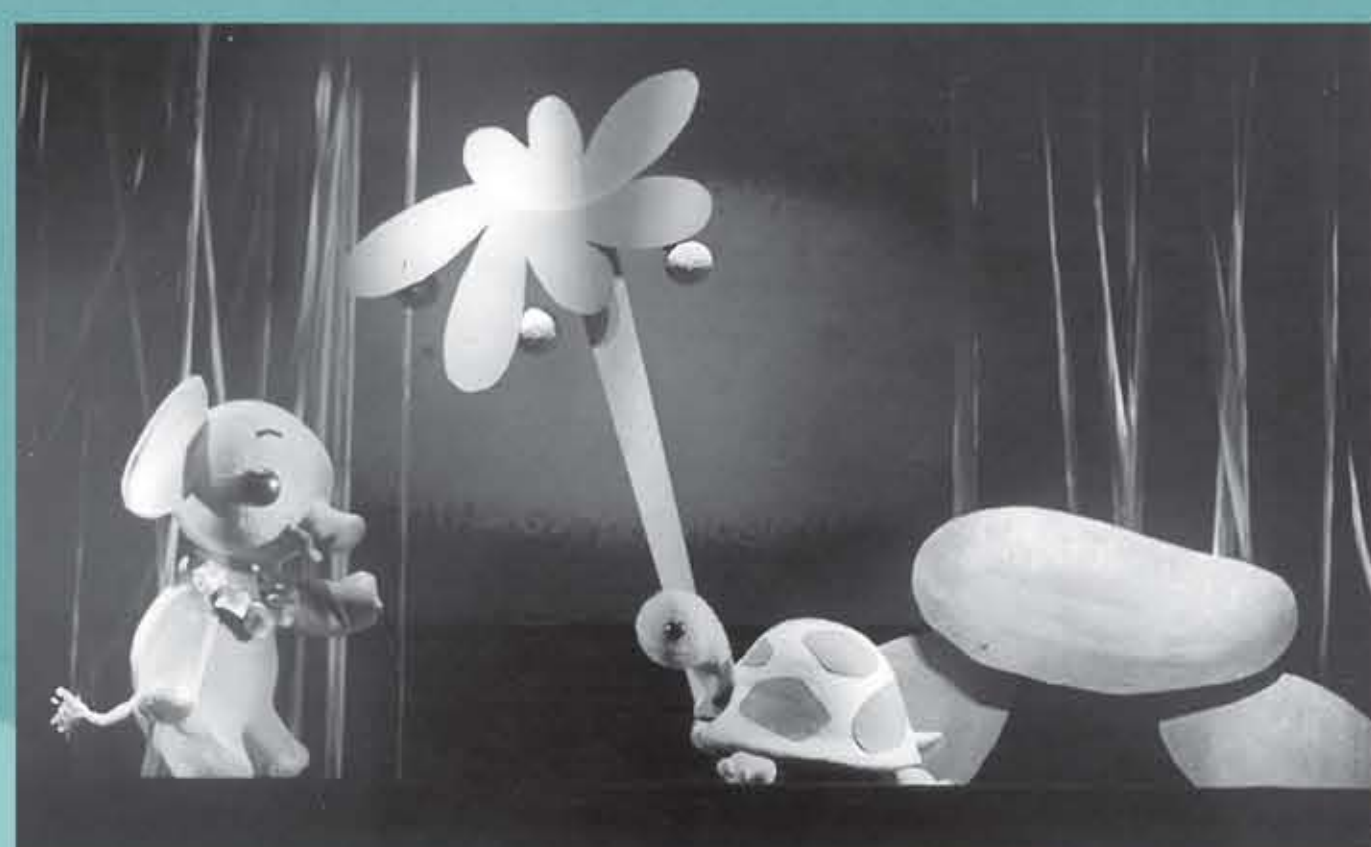
Ján Ozábal Zvedavý sloník
hudba Ján Melkovič
scéna, bábký Bohdan Slavík
réžia Ján Chlebík
premiéra 15. septembra 1965

Scénické návrhy a kresby: Bohdan Slavík
Pohľad do „vane“, záber zo skúšky

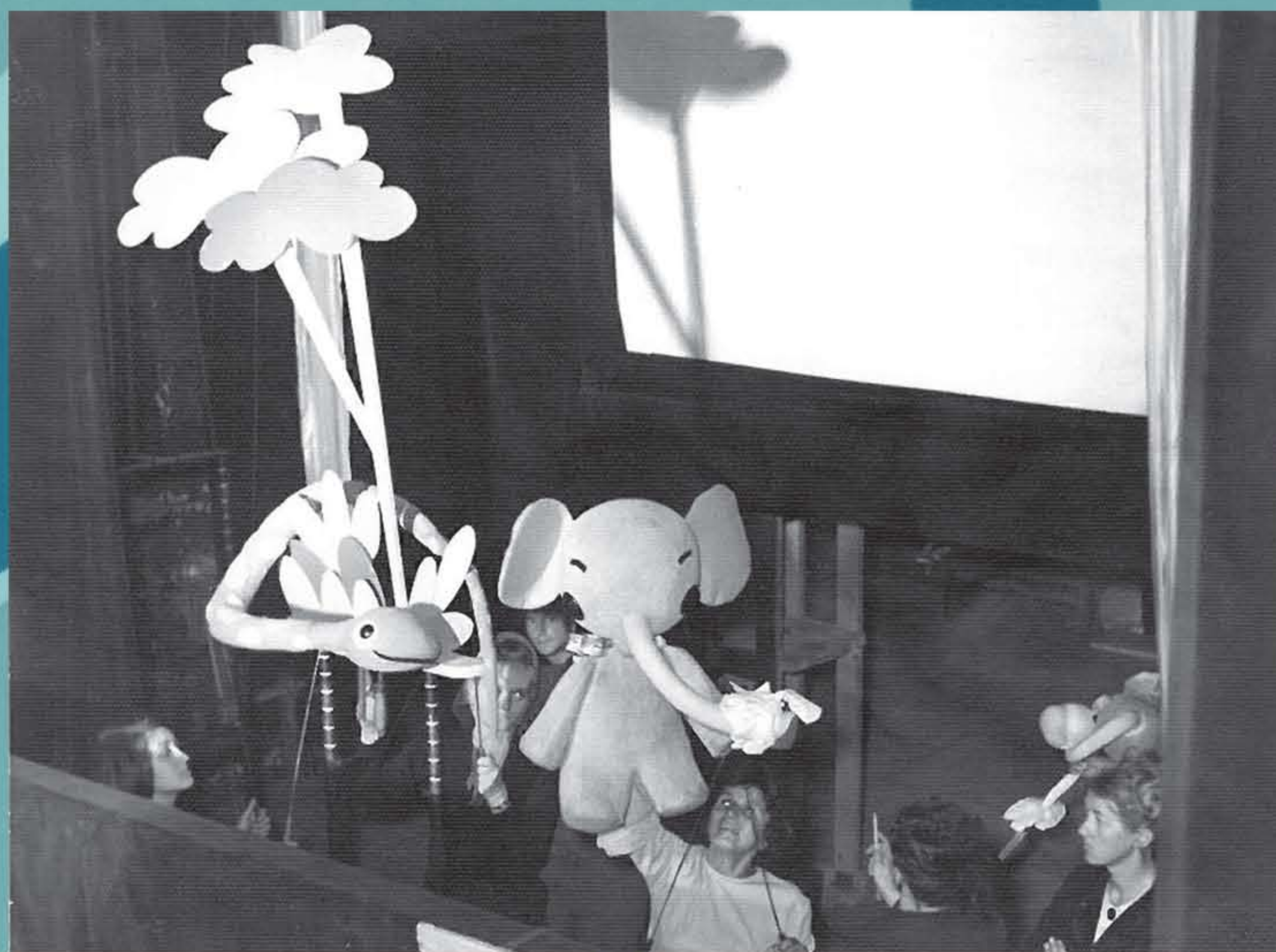
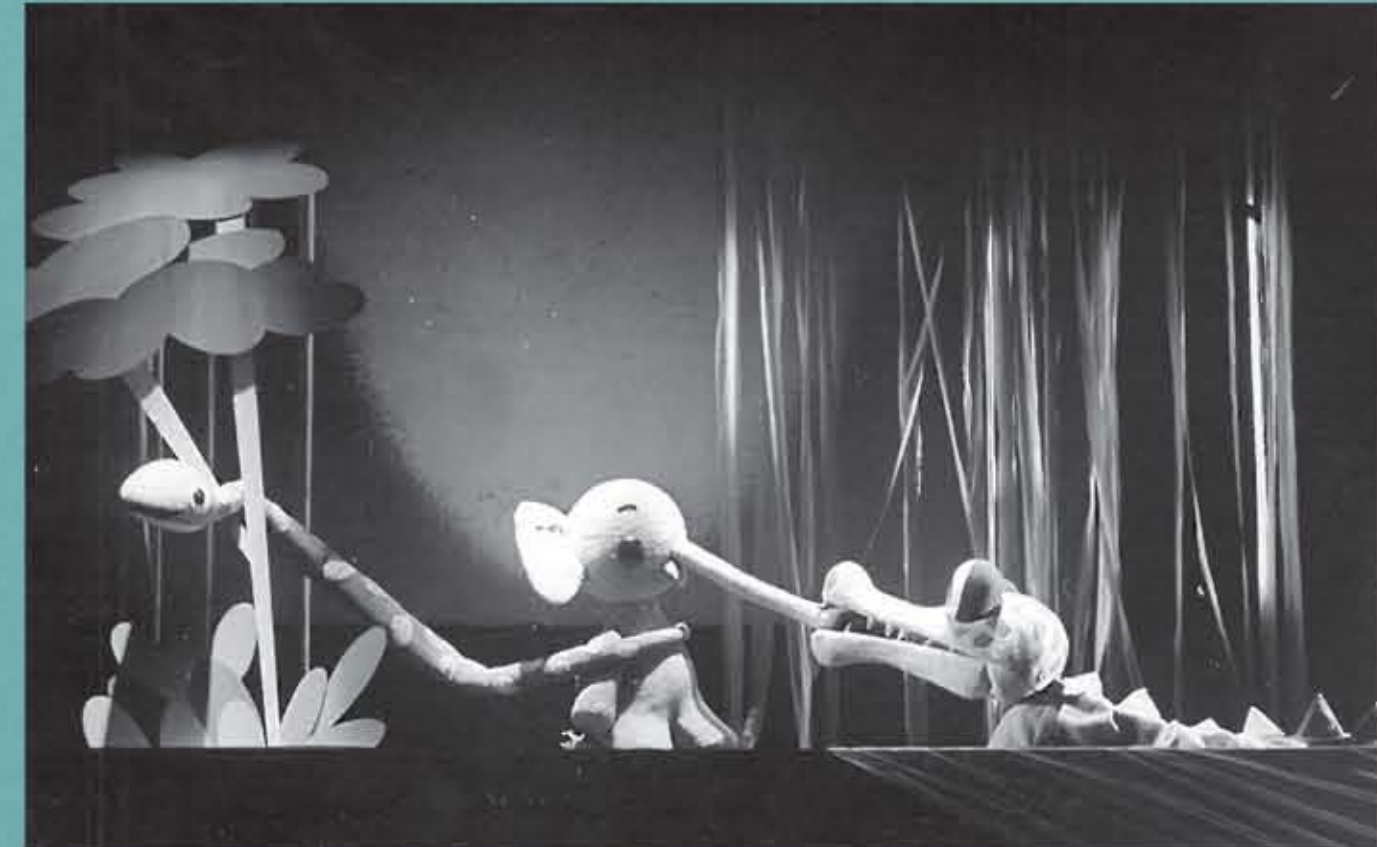
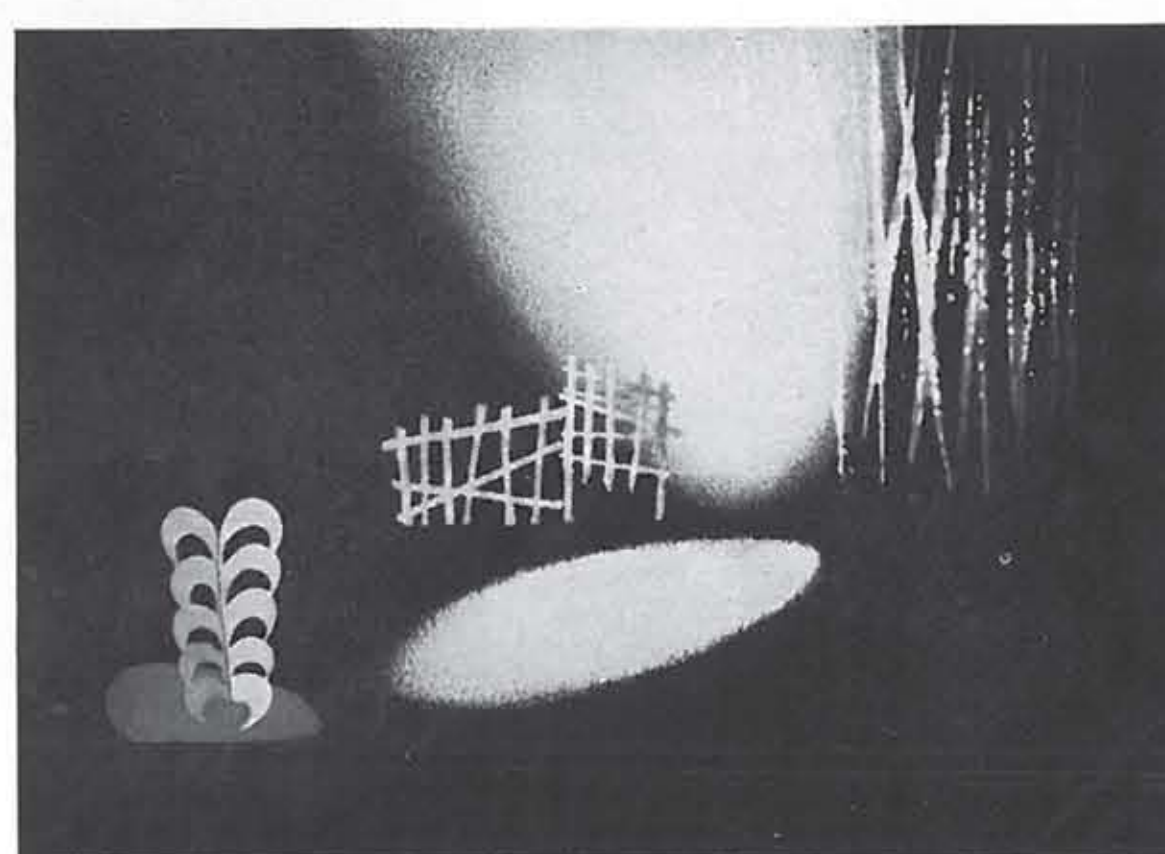
NÁVRHY SCÉN
pro
ŠBD BRATISLAVA

JÁN OZÁBAL
ZVEDAVÝ
SLONÍK

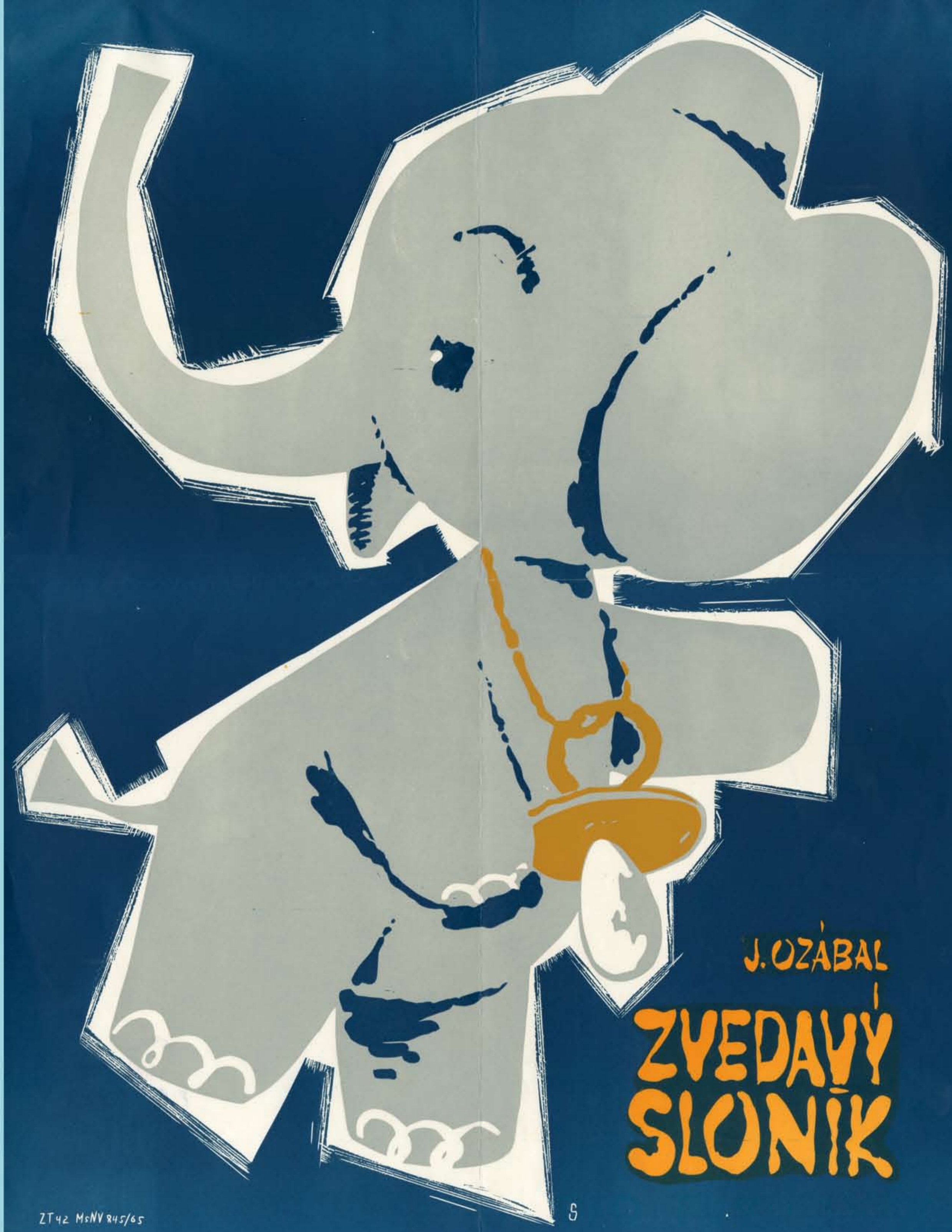

YÍTVARNÍK
BOHDAN SLAVÍK

“Riaditeľ Štátneho bábkového divadla v Bratislave Ján Ozábal prispel konkrétnym vkladom k riešeniu trvalej dramaturgickej krízy, ktorú spôsobil nedostatok dobrých bábkových hier pre najmenších divákov. Na motívy R. Kiplinga napísal hru Zvedavý sloník....”
(J. Uher: Dobrý nástup v novej sezóne. In: Práca, 21. 10. 1965)

ŠTÁTNE BÁBKOVÉ DIVADLO - BRATISLAVA

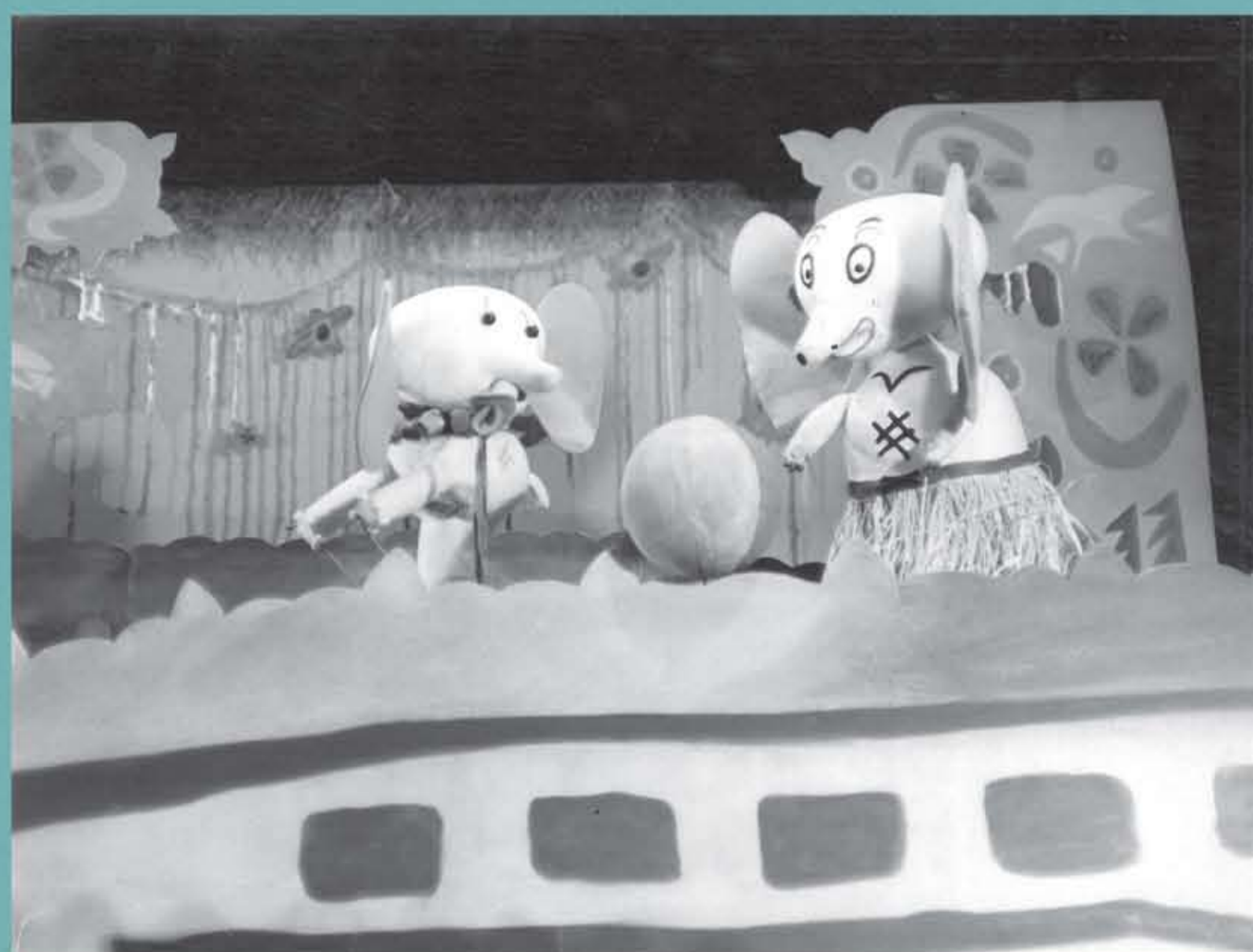

Plagát k inscenácii hry Jána Ozábala Zvedavý sloník
Štátne bábkové divadlo v Bratislave, 1965
Autor plagátu: Bohdan Slavík

“Zvlášť treba oceniť snahu vedenia divadla (predstavuje ho riaditeľ-zakladateľ J. Ozábal, výtvarník B. Slavík a dramaturg V. Predmerský) vytvoriť vlastnú tvár divadla predovšetkým cez slovenskú pôvodnú hru. Už v rokoch, kedy každá dobrá hra česká či sovietska sa automaticky inscenovala, vedenie divadla uvádza Štítnickej Janka a tátoša, Romanovského Sedem farieb dúhy, Fülekyho Estrádu vo výklade, alebo v poslednom období Ozábalovho Zvedavého sloníka, Kákošovu dramaturgiu rozmarnej Hronského knihy Budkáčik a Dubkáčik, Pivkovho Popolvára najväčšieho na svete a Feldekovo Botafoga. Ak raz historik slovenského bábkového divadla bude hodnotiť bratislavský súbor, nevyhne sa úvahám nad zásluhami o rozvoj slovenskej bábkovej hry...”
(Vladimír Štefko: Desiat rokov pre žiariace oči. In: Smena, 3. 3. 1967)

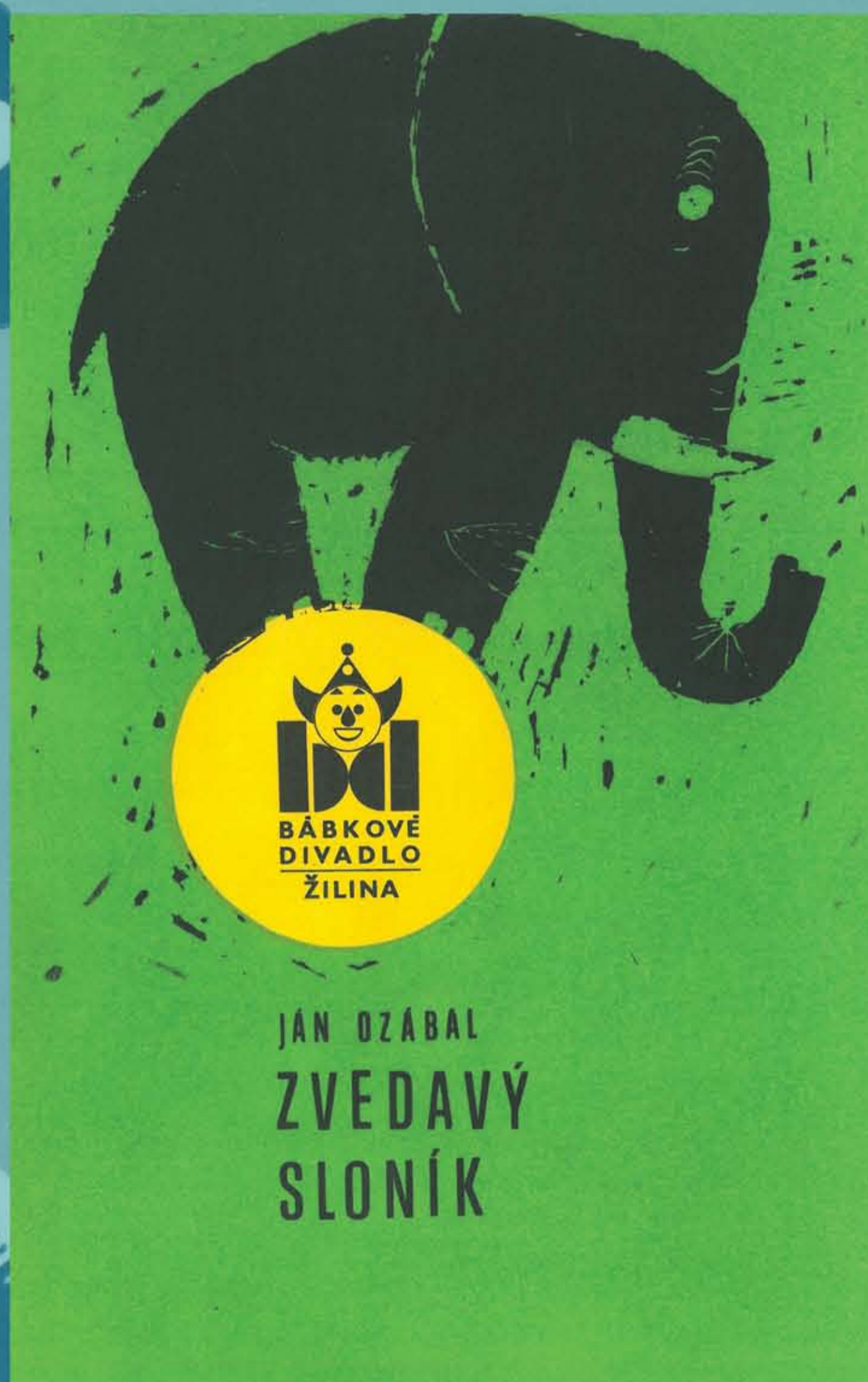
ZÁPADOSLOVENSKÉ BÁBKOVÉ DIVADLO NITRA

Ján Ozábal Zvedavý sloník
hudba Karel Novák
scéna Jaroslav Malina
bábky Jan Schmid
réžia Oskar Batěk
premiéra 7. septembra 1967

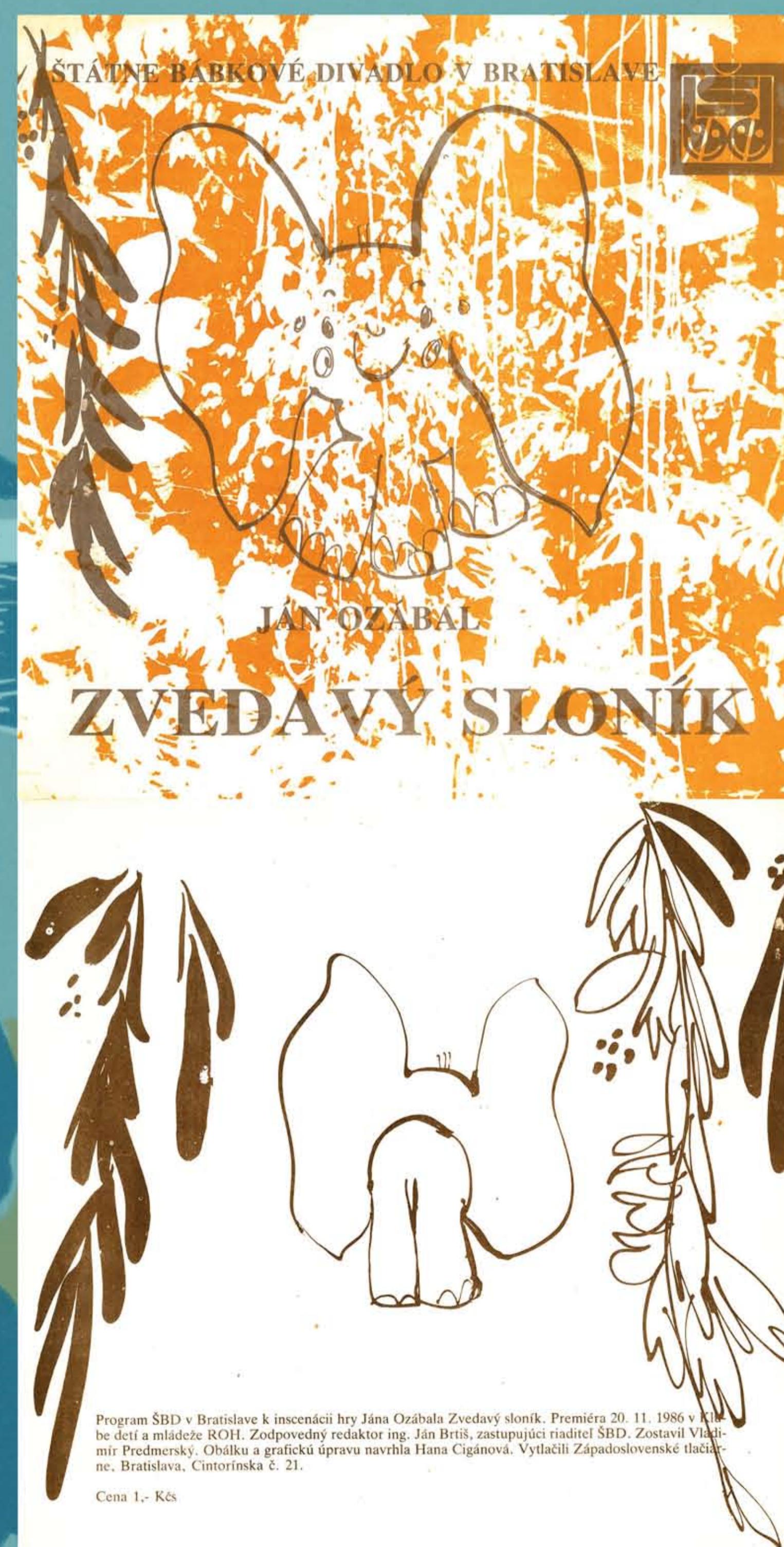
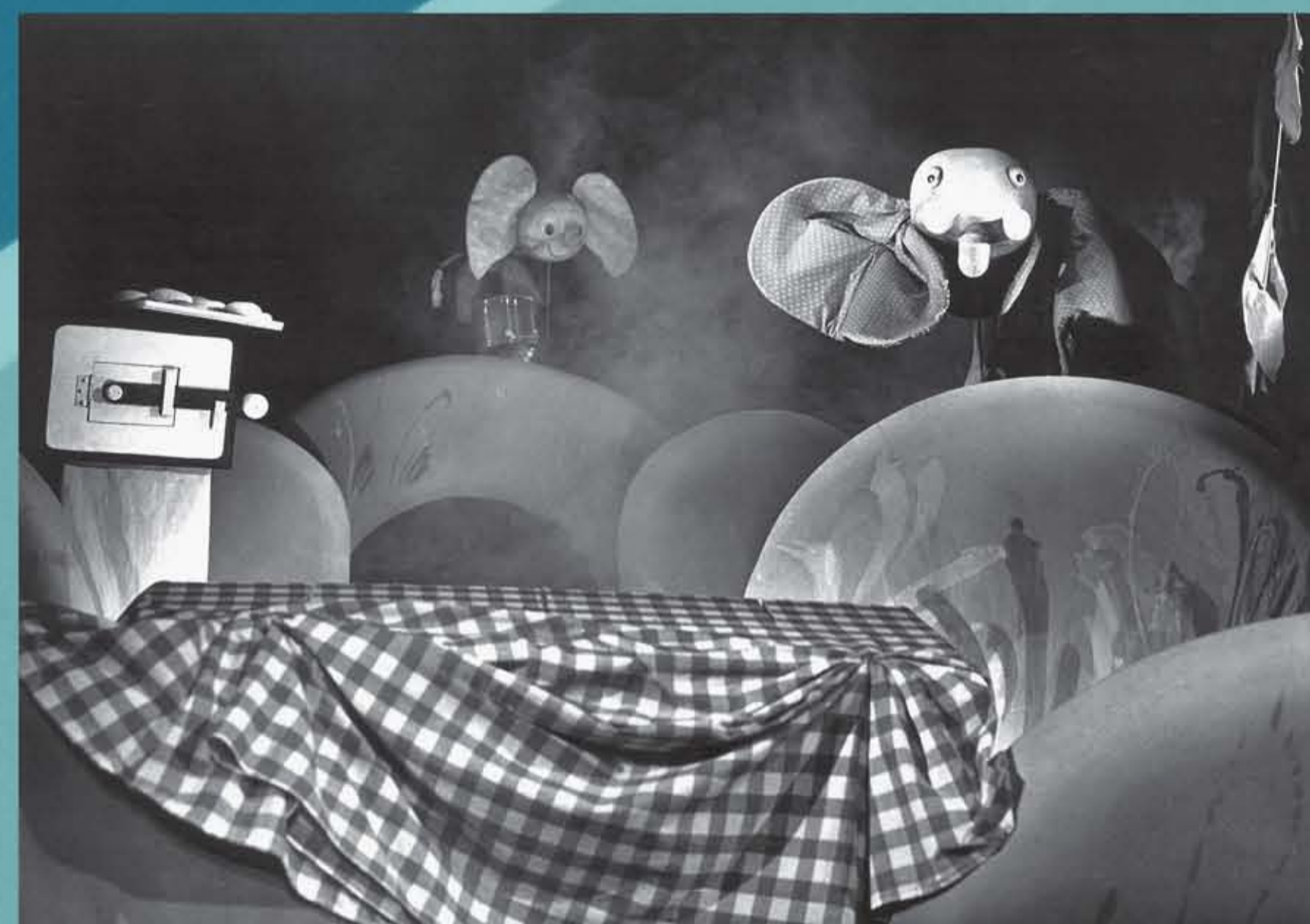
BÁBKOVÉ DIVADLO ŽILINA

Ján Ozábal Zvedavý sloník
hudba Gregor Roletzký
scéna, bábky Karel Hejzman
réžia Milan Tomášek
premiéra 9. októbra 1970

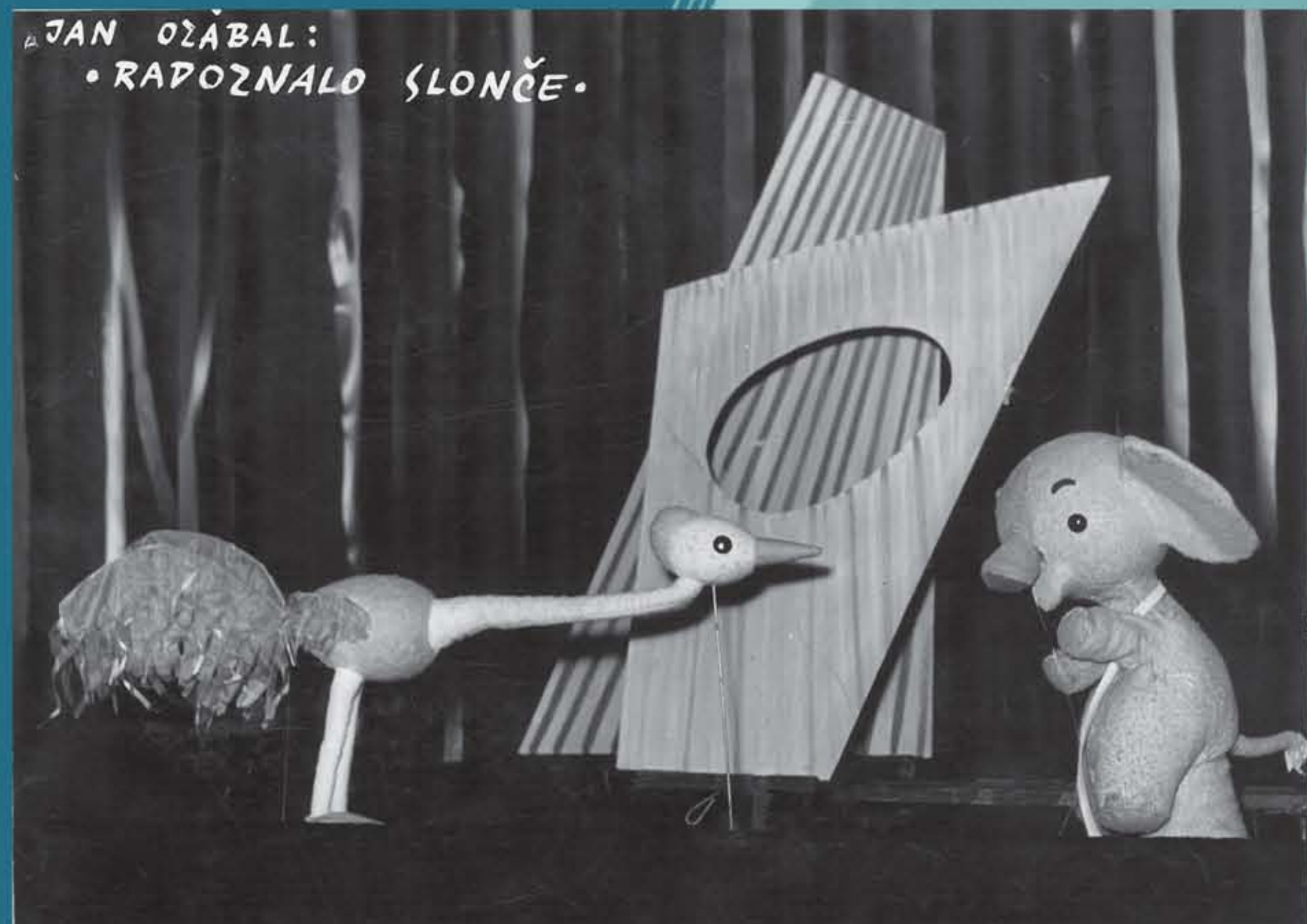

ŠTÁTNE BÁBKOVÉ DIVADLO V BRATISLAVE

Ján Ozábal Zvedavý sloník
hudba Ali Brezovský
scéna, bábky Hana Cigánová
réžia Ján Hižnay
premiéra 20. novembra 1986

“Ján Ozábal vždy pozorne sledoval, kam a akými cestami sa uberá vývin bábkarstva doma aj vo svete. Ako riaditeľ z toho vyvodzoval praktické dôsledky najmä voľbou takých režisérov a výtvarníkov, čo dokázali svojsky kráčať s duchom čias a začleňovali sa do progresívnych prúdení...”
(- vr-: Návrat k prekonanej etape. In: Večerník, 25. 11. 1986, s. 8)

DETSKÉ DIVADLO OGNJEN PRICA, OSIJEK, JUHOSLÁVIA

Ján Ozábal Zvedavý sloník
hudba Ján Melkovič
scéna, bábký Bohdan Slavík
réžia Ján Ozábal
premiéra 29. apríla 1966

návrhy bábok Bohdan Slavík,
fotografia z inscenácie Zvedavého sloníka, Osijek, 1966

**DJEČJE KAZALIŠTE
»OGNJEN PRICA«
OSIJEK**

dana: NEDJELJA, 13. 09. 1987.
mjesto: OSIJEK
dvorana: Zgrada: Trg V. NAZORA 19
početak u 10,30 sati

— JADRO I MOTO —
malo ali sleško
zadovoljstvo

Sloboda
TVORICA REKSA I BRUNA - OSIJEK

UZ VAS HOBI
STAFIC BOBY

SEZONA 1987/88.

SCENA LUTAKA

PREMIJERA

OSIJEK
Librenjakova bb
Telefon: 31-366

RADOZNALI SLONIĆ

VESELA LUTKARSKA IGRA U JEDNOM DIJELU

Napisao: RUDYARDA KIPLING, u dramaturškoj obradi JÁN OZÁBAL
Prijevod sa Slovačkog: IVAN STERPIN
Lektor: PAVLE BLAŽEK
Redatelj: VLADIMIR PREDMERSKY k. g.
Scenograf: PETAR CIGAN k. g.
Kostimograf, skice i izrada lutaka: EVA FARKASOVA k. g.
Glazba: JÁN MELKOVIC
Asistent režije: MIRJANA REMLINGER

Osobe:

UCITELI ANTE ZUBOVIC
UCENICI xxx

Lutke:

SLONIC BIMBO ZVEJDANA ČUBRA
MAJKA SLONICA MIRJANA REMLINGER
NOJ DRAGAN TRICKOVIC
KORNJACA ZORICA PETNJARIC - KALIC
TIGAR MILORAD BUNCIC
KROKODIL ANTE ZUBOVIC
UDAV ANA NIKOLAJEVIC
PAVLJAN DORDE ĐUKIC
MAJMUNI ANA NIKOLAJEVIC
 TIHOMIR GR LJUSIC
 MILORAD BUNCIC
 DRAGAN TRICKOVIC
 TIHOMIR GR LJUSIC

MUHA

Tonska realizacija: VERA VEO
Rasvjeta: ANTUN HES
Inspicijent, šaptač i rekviziter: MILENA ANDREJIC
Majstor pozonice i stolarski radovi: SINIŠA ARDALIC
Krojački radovi: MIRA BALIC i KATARINA PALIC

ULAZNICE 500 DINARA

Tisk: «LITOSTAMPA» Osijek, 1987.

DETSKÉ DIVADLO OGNJEN PRICA, OSIJEK, JUHOSLÁVIA

Ján Ozábal Zvedavý sloník
hudba Ján Melkovič
scéna Peter Cigán
bábký Eva Farkašová
réžia Vladimír Predmerský
premiéra september 1987

Programový bulletin k inscenácii hry Jána Ozábala Zvedavý sloník,
Detské divadlo Ognjen Prica, Osijek, Juhoslávia, 1987

**Občianske združenie
Deti Dunaja**
uvádza

Bábkové predstavenie pre deti z detských domovov,
krízových centier a ústavov pre postihnuté deti

Zvedavý Sloník

z knihy "Rozličné poviedky" Rudyarda Kiplinga prepracoval Ján Ozábal

Hrajú študenti VŠMU:
Mária Danadová, Peter Dobiáš, Michaela Hrbáčková, Štefan Hric a Juraj Smutný
Pedagogické vedenie: doc. Andrej Pachinger a Mag. art. Eva Farkašová
Scéna, kostýmy a bábký: Jakub Bachorík, Anna Majerníková a Terézia Mojžišová
Tvorivé ateliéry: študenti VŠVU, pod vedením doc. Júlie Sabovej akad. mal.

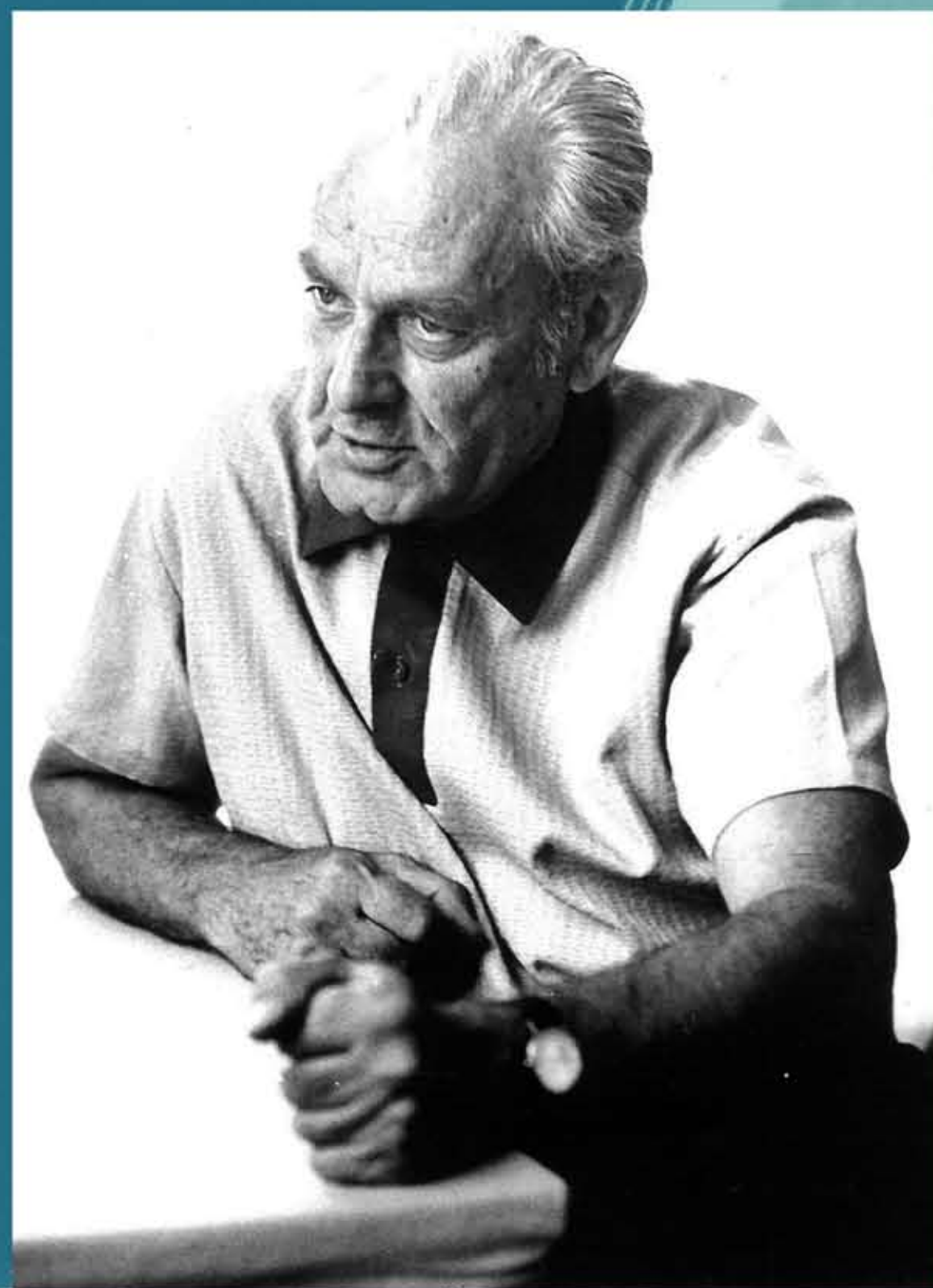
detidunaja@myavy.sk • www.detidunaja.sk

**KATEDRA BÁBKARSKÉJ TVORBY VŠMU BRATISLAVA,
OBČIANSKE ZDRUŽENIE DETI DUNAJA**

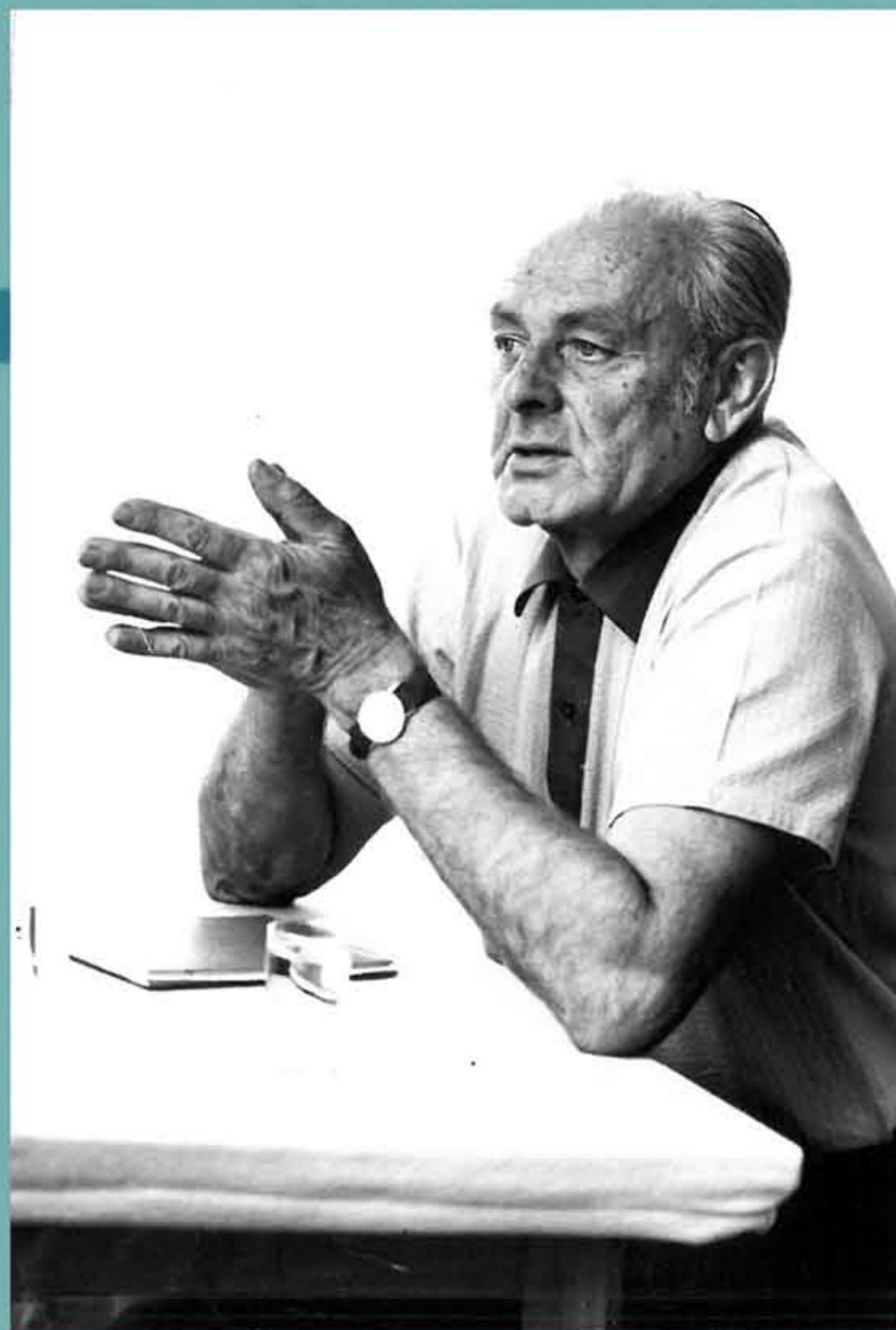
Ján Ozábal Zvedavý sloník
scéna, kostýmy, bábký Jakub Bachorík, Anna Majerníková, Terézia Mojžišová
réžia Andrej Pachinger
premiéra 5. apríla 2006

Plagát k inscenácii hry Jána Ozábala Zvedavý sloník,
KBT VŠMU a Občianske združenie Deti Dunaja, 2006

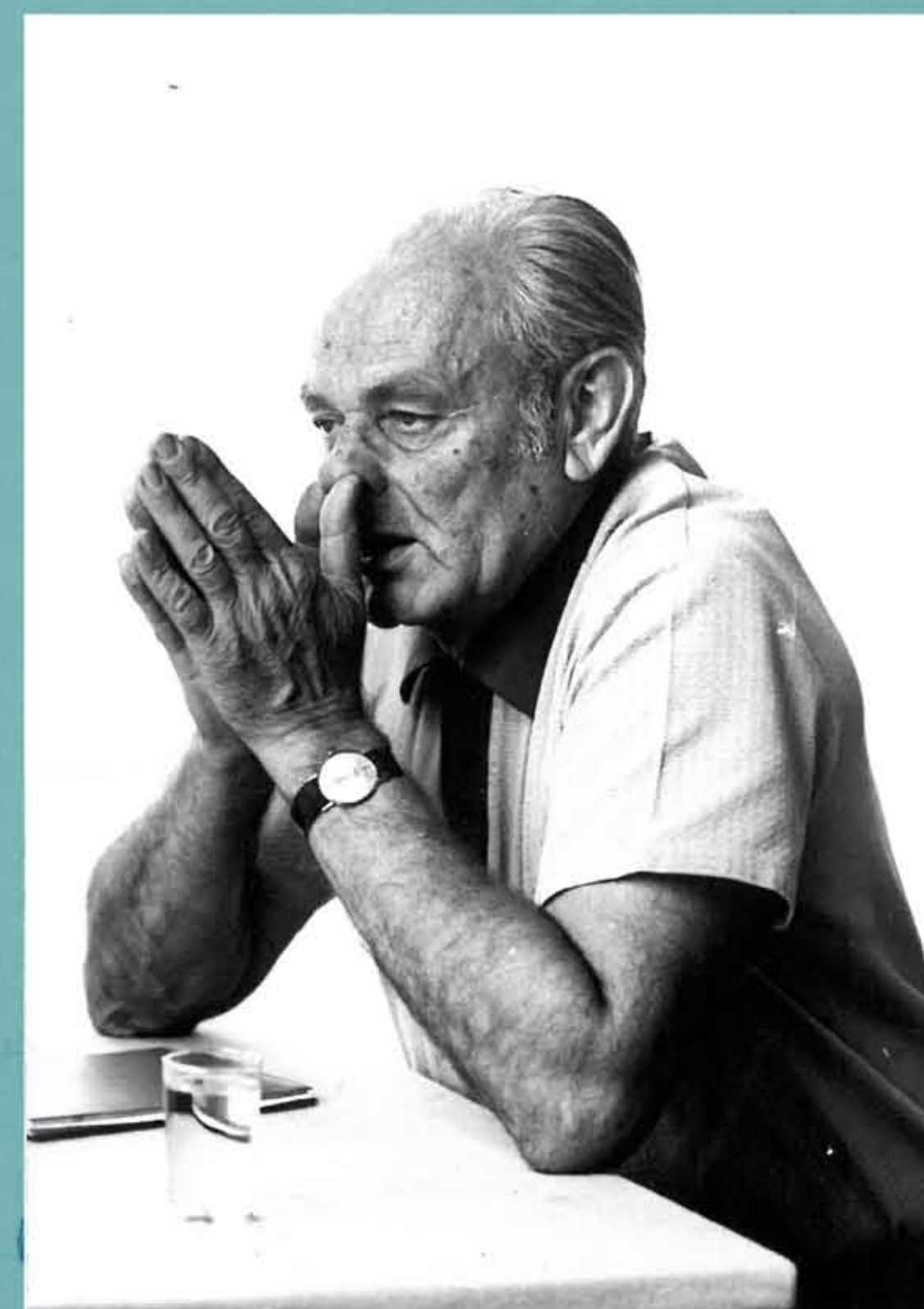
„Režisér predstavenia Ján Ozábal sa ukázal aj ako vynikajúci pedagóg. Svoje veľké scénické umenie odovzdal tomuto malému divadelnému kolektívu, aby si herci osvojili a uplatnili najnovšie trendy slovenskej bábkarskej školy...“
(Pavle Blažek: „Radoznalo slonče.“ Gostovanie slovačkih umjetnika. In: Glas Slavonije, 15. 5. 1966)

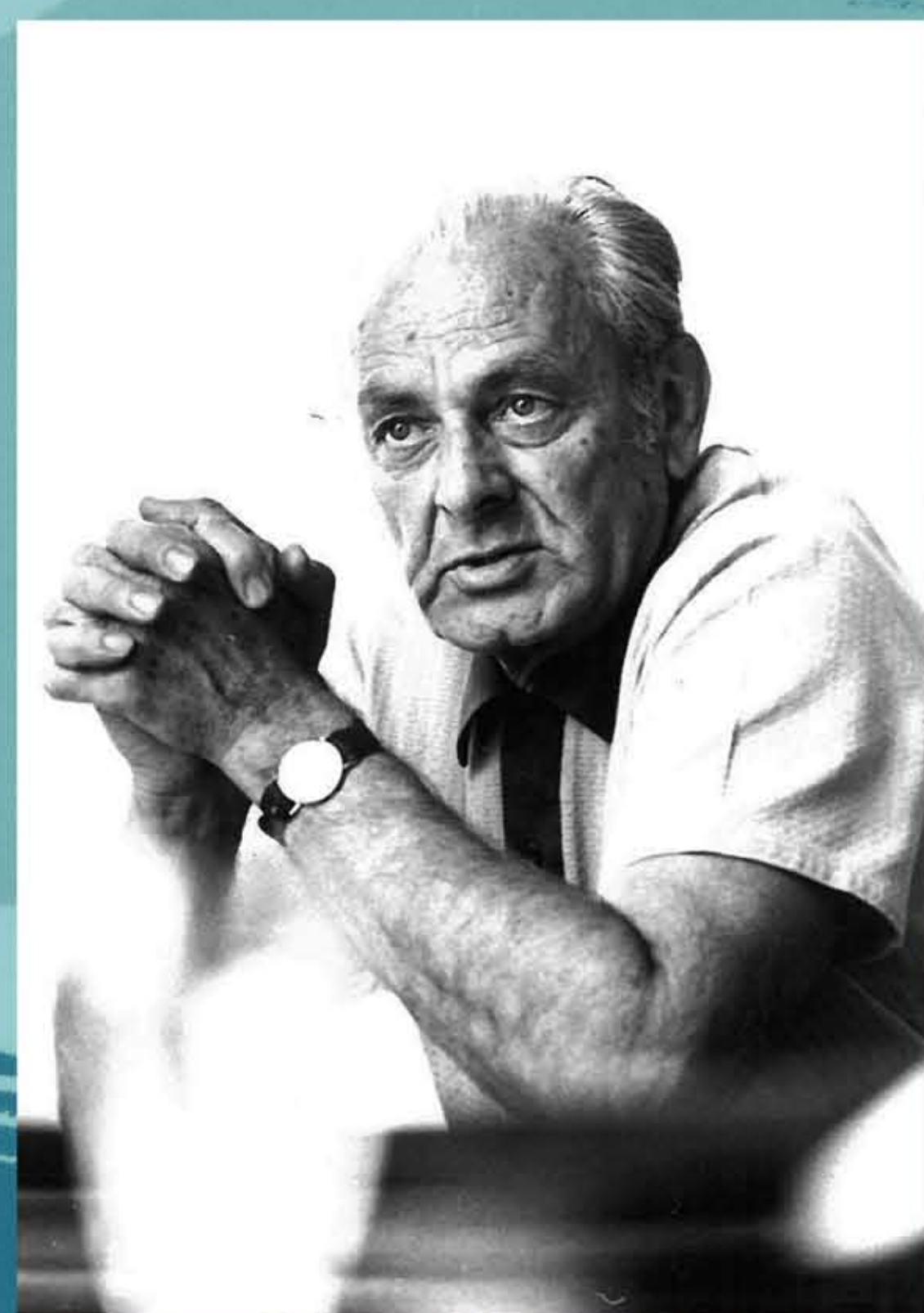
Profesionálne bábkarstvo musí mať pre svoju existenciu vytvorené rovnocenné podmienky ako hociktorý iný divadelný organizmus.

Dnešné bábkové divadlo už nemá nič spoločné s tým divadlom, ktoré si pamätáme z detstva. Iba to, že jeho hrdinovia sú neživí, že ich musí oživiť práca herca, čo je rovnako veľké umenie, ako iné, len sa musí robiť ako umenie.

Bábkové divadlo je veľké laboratórium, v ktorom sa z mŕtveho materiálu zrodí živé predstavenie.

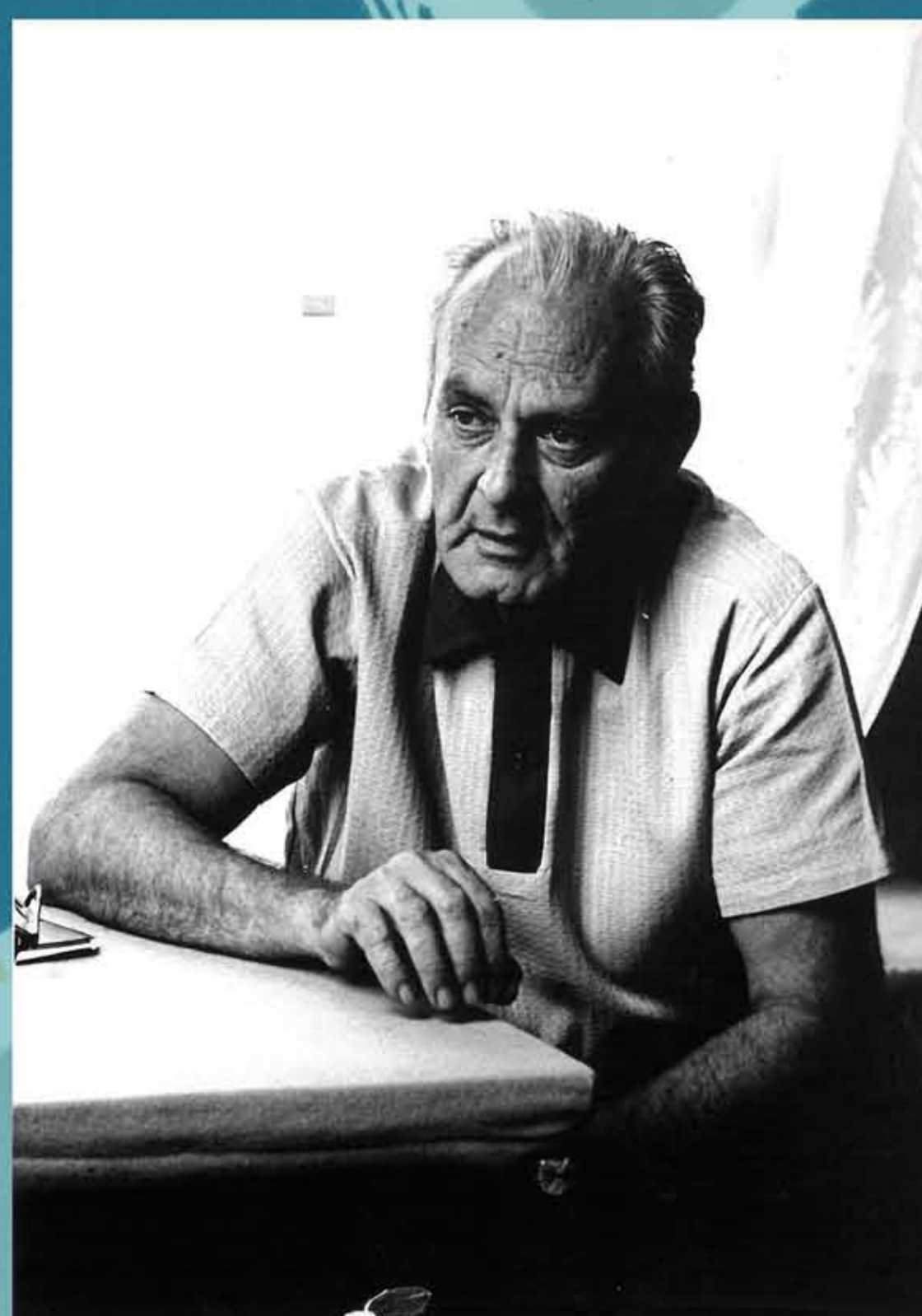
Bábkovým umením môžeme rovnako účinne hovoriť ku všetkým vekovým stupňom detí, mládeže, ako aj dospelým, ak si zvolíme vhodný program a zrealizujeme ho na vysokej profesionálnej úrovni.

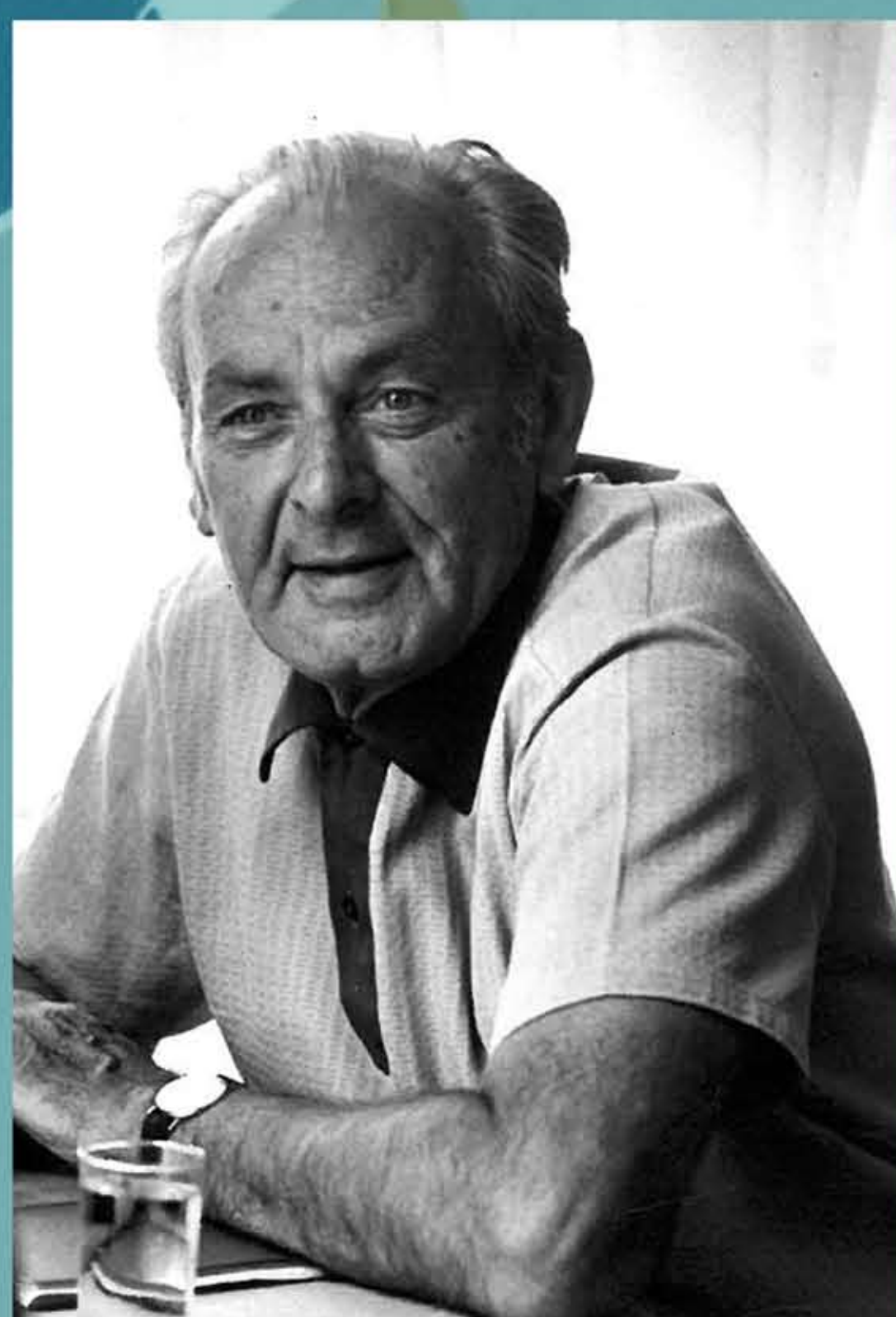
Naša dramaturgia nemôže siahnuť za takými osvedčenými „číslami“, ako sú napr. Shakespeare či Čechov v činohre, Čajkovskij alebo Verdi v opere. Preto je jedným z našich cieľov hľadanie autorov pôvodných bábkových hier. Bez nich nie je možné robiť slovenské bábkové divadlo, musíme vytvoriť našu vlastnú národnú bábkarскую dramaturgiu.

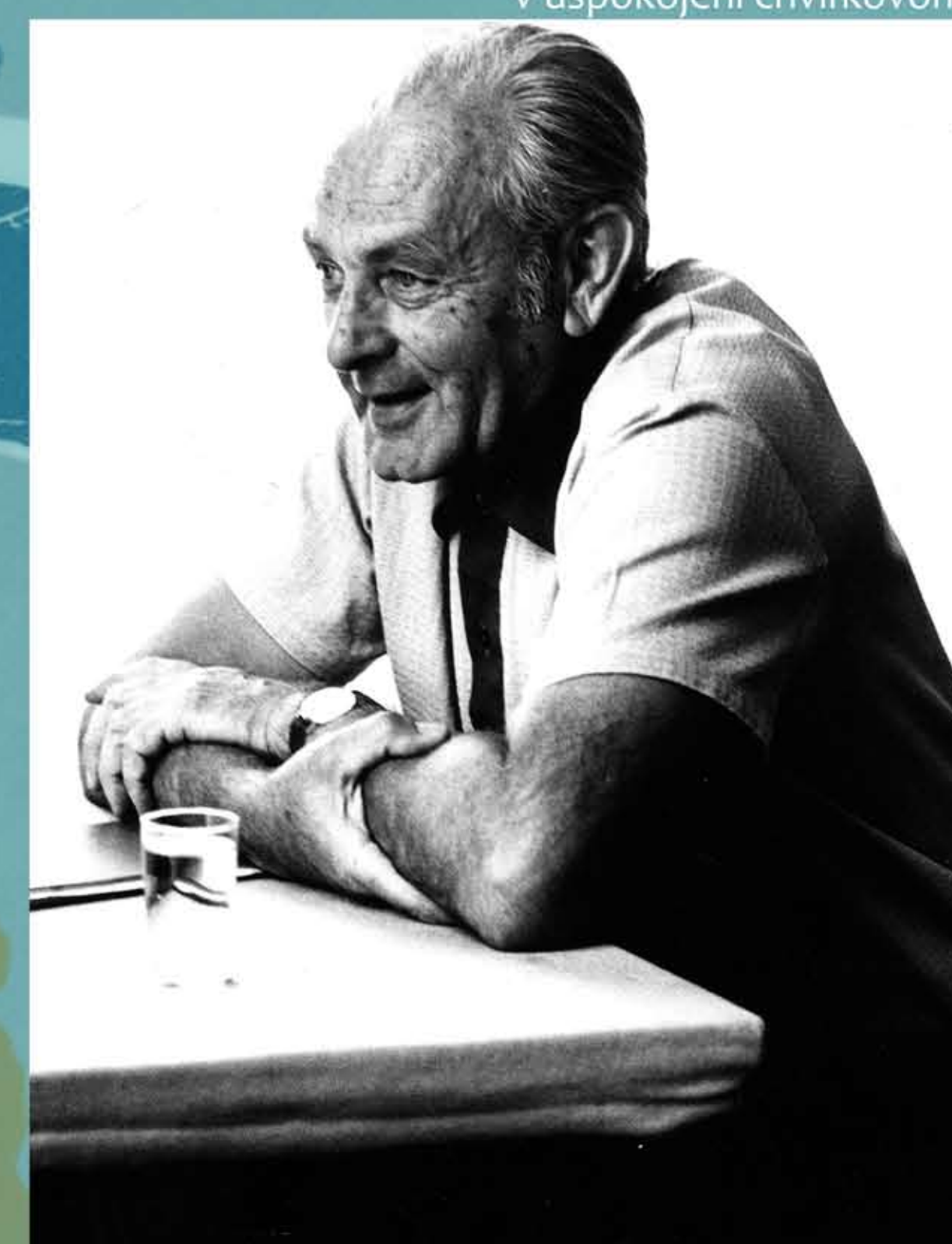
Ako si získať autorov? Tento problém mám stále pred očami. Nie je to len otázka finančná, i keď ona často hrá väčšinou prvé husle. V prvom rade musí človek, nech robí čokoľvek, cítiť zo svojej práce uspokojenie, niekedy je chvíľkové, niekedy trvalé. Naši autori sú v uspokojení chvíľkovom.

Rád by som poznal aspoň jedného dramatika, ktorý by vyžil z písania slovenských bábkových hier. Nehovoriac už o tom, aby sa tieto hry mohli uvádzať v budove bábkového divadla, ktoré by bolo nielen vyhovujúcim, ale aj dôstojným kultúrnym stánkom pre umelcov i divákov. To všetko je, žiaľ, len sen...

Cesta vo vývoji nášho divadla nebola vždy rovná a vydláždená. Podbala sa skôr tej, po ktorej zvykol kráčať hrdina slovenských rozprávok, ktoré tak veľmi obľubujú naši hlavní diváci - deti. A v tej mravnej sile, v odhodlaní prekonať prekážky, boriť sa za pravdu a krásu až k víťazstvu, chceme s ním byť jednotní.

Pokiaľ budú deti a tých bude vždy dosť, má bábkové divadlo svoje opodstatnenie i svoju spoločenskú funkciu. Som pevne presvedčený a myslím, že neklamem, ak tvrdím, že deti budú do bábkového divadla chodiť sústavne, lebo takú poéziu, fantáziu a zážitky, aké im dá bábkové divadlo, im ťažko môže dať iné umenie.

DESATORO JÁNA OZÁBALA (myšlienky, názory, sny)

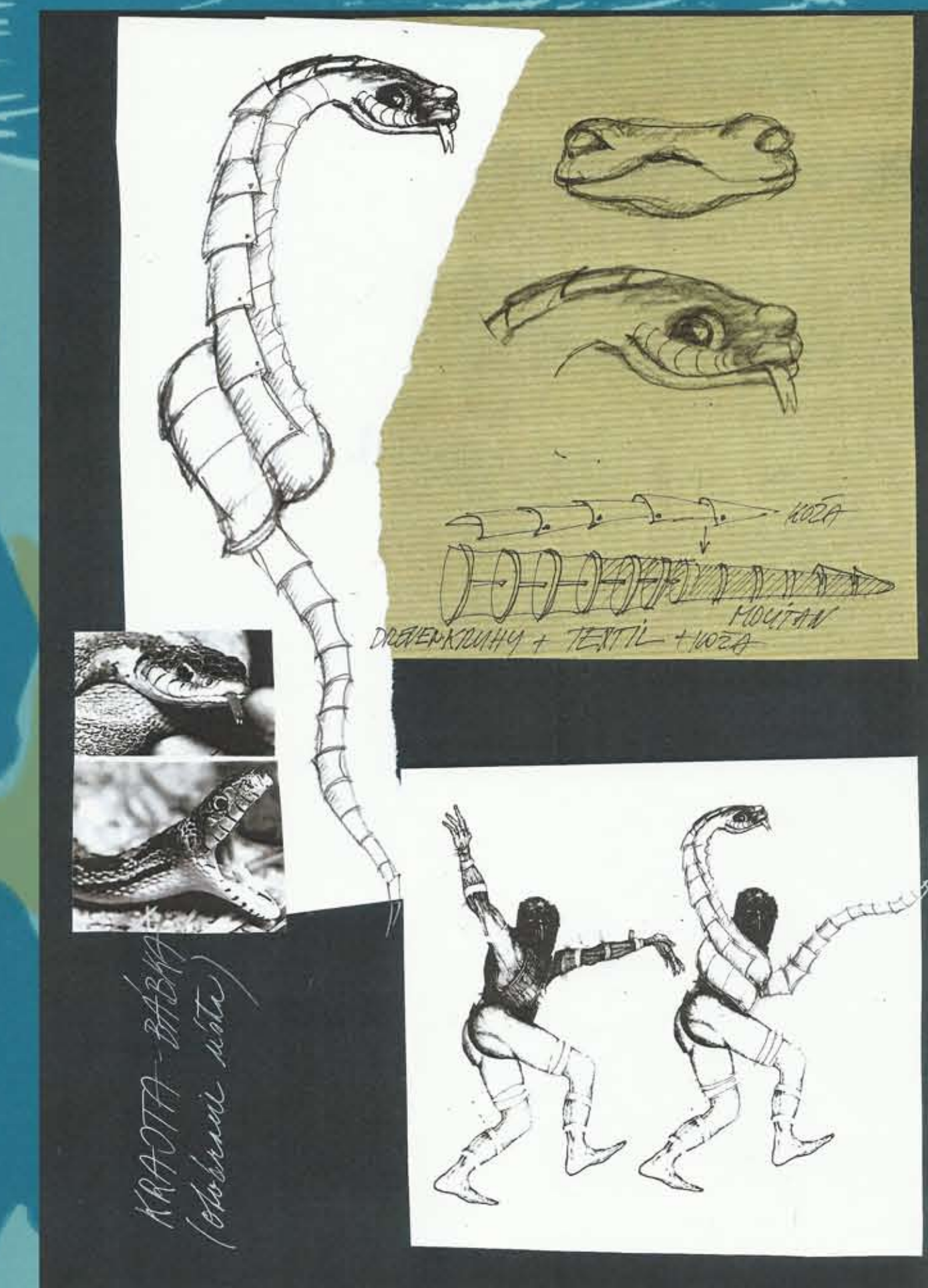
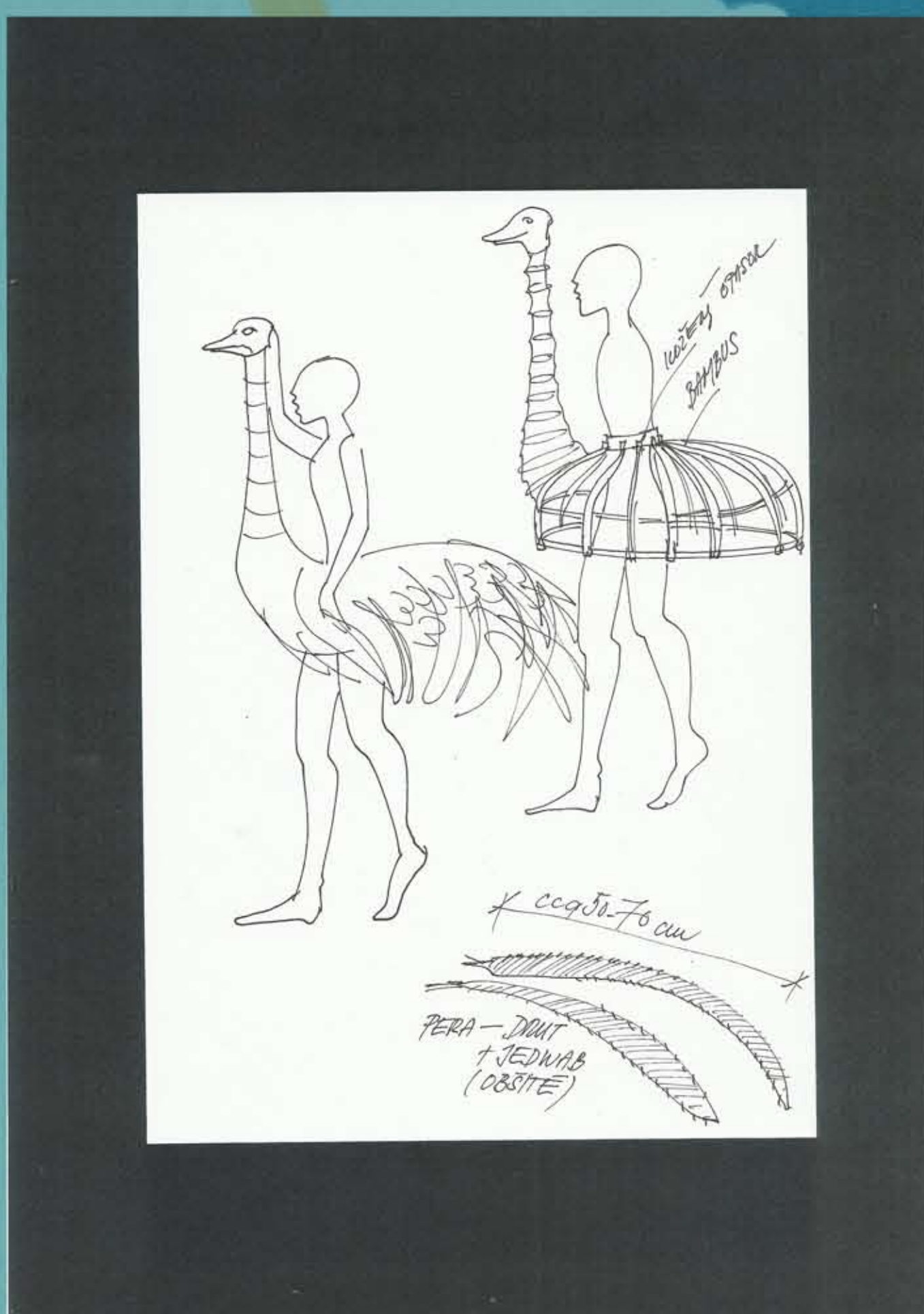
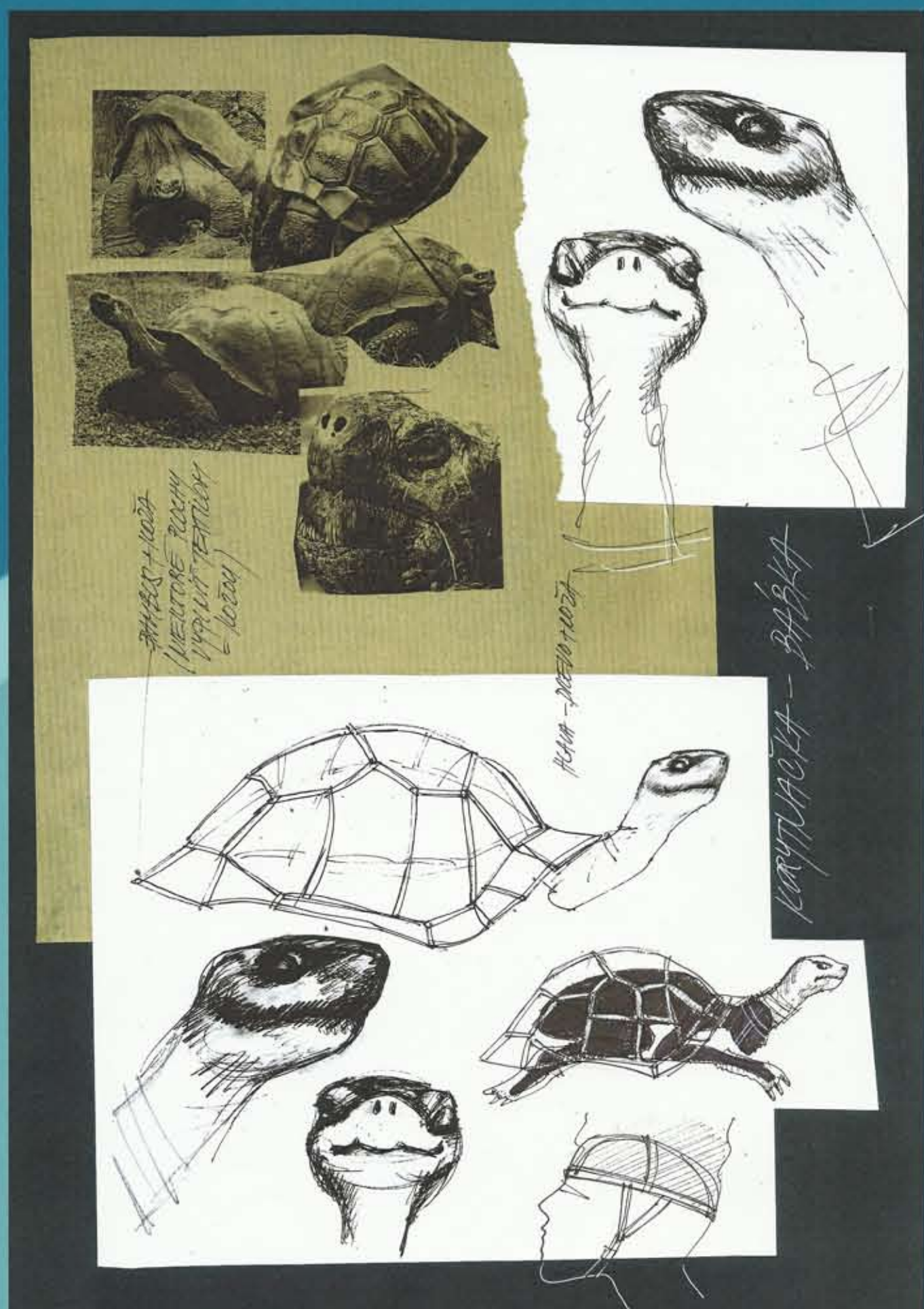
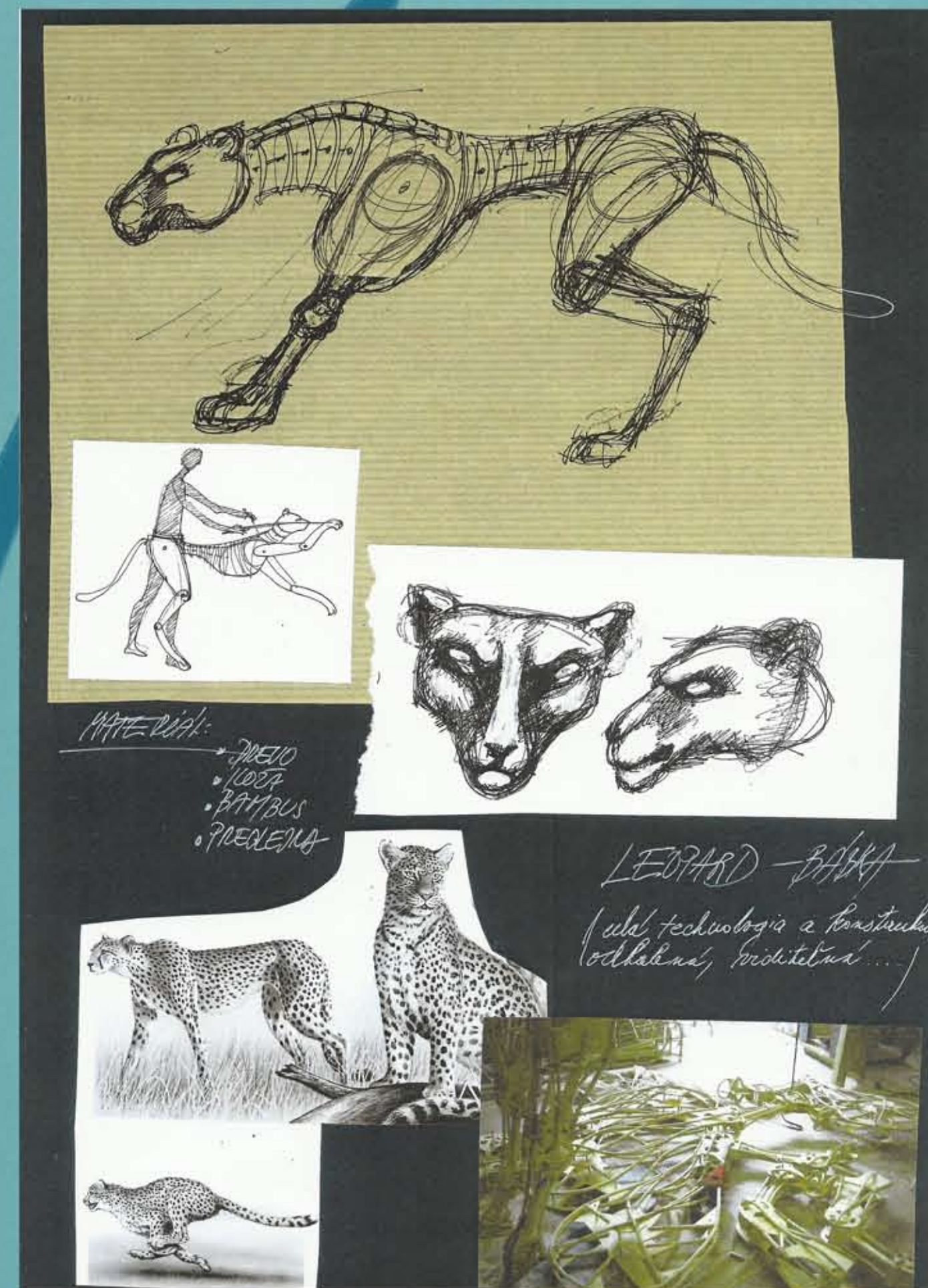
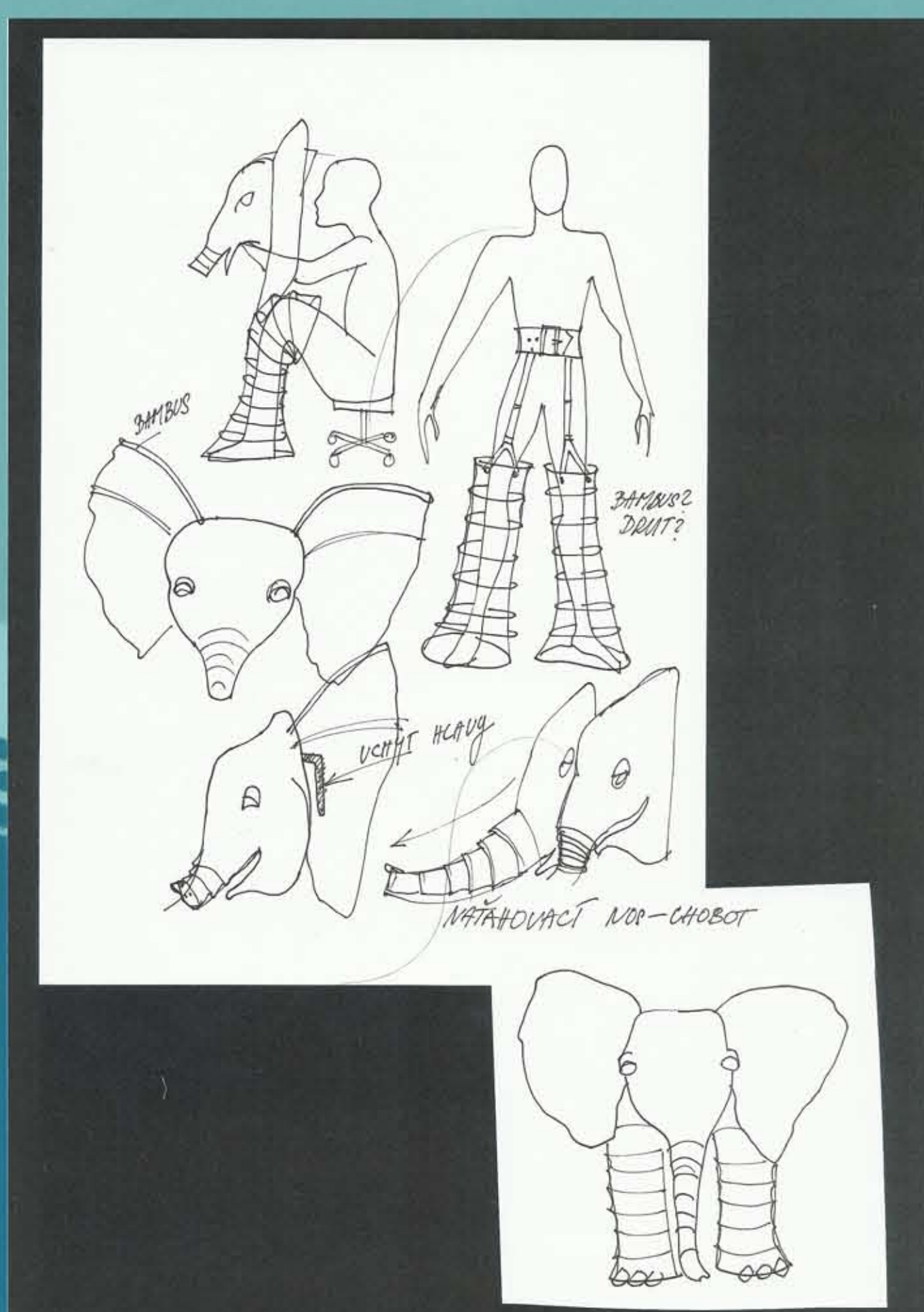
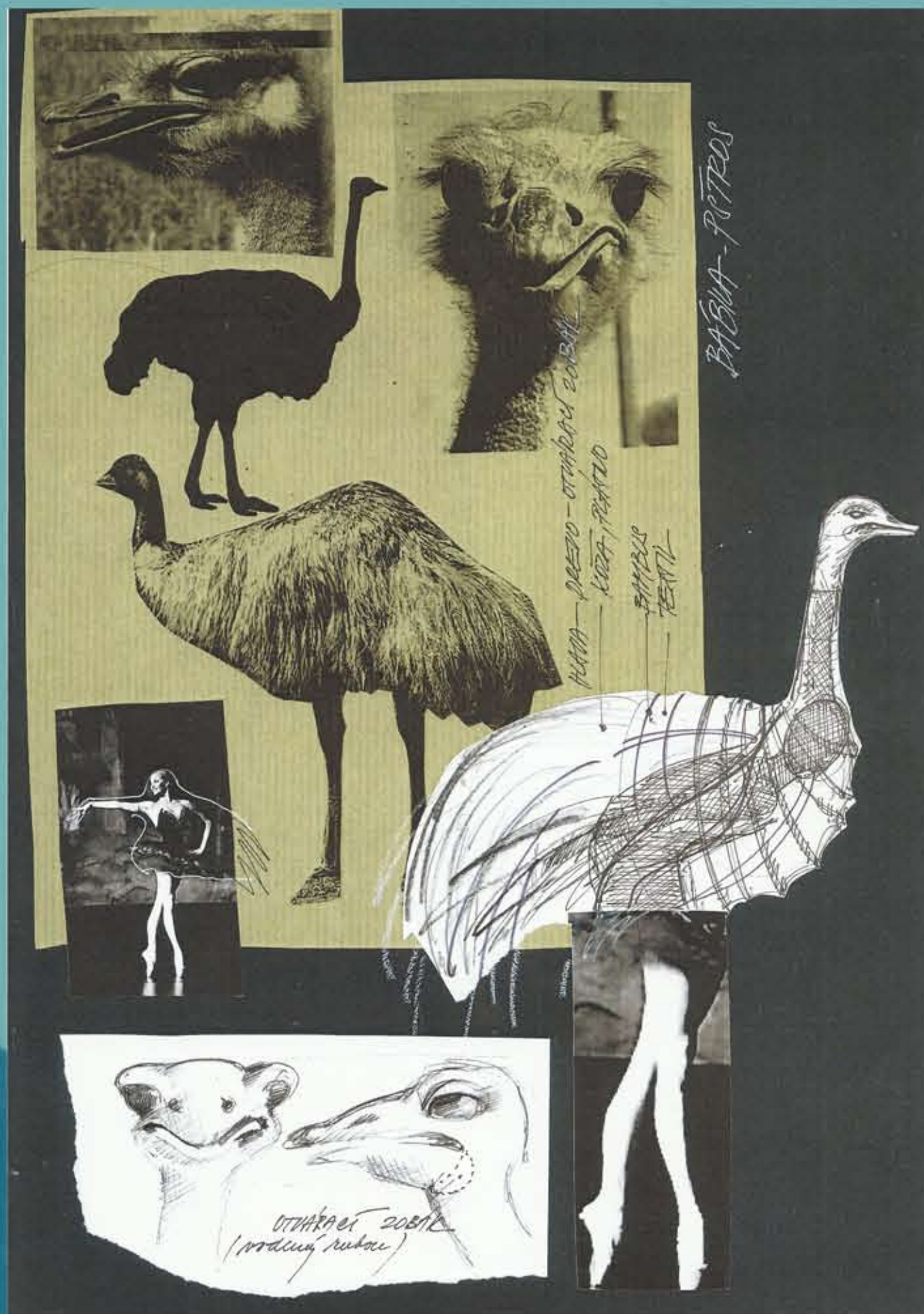

Bábkarstvo vyhrá svoj boj o diváka, rozvinie sa do nevídanej šírky a získa najvyššiu platnosť len vtedy, ak bude hovoriť súčasnou rečou, nebude pracovať so stereotypmi, bude využívať silu bábký a bábkarské výrazové prostriedky. Vyhrá poéziou, fantáziou, tvorivými činmi.

BÁBKOVÉ DIVADLO ŽILINA

Ján Ozábal Zvedavý sloník
hudba Ľudmila Štefániková
scéna, bábký Eva Farkašová
réžia Peter Palik
premiéra 6. decembra 2014

návrhy bábok a realizácia (pracovné fotografie)

Ján Ozábal sa stal prvým riaditeľom ŠBD v Bratislave a v tejto funkcii odovzdal spoločnosti kus statočnej roboty organizátorskej a umelecko-výchovnej. Predovšetkým sformoval súbor, ktorý sa v priebehu zhruba dvoch desaťročí tvorivo vyhranil a radom významných inscenácií bábkových hier slovenských, českých a sovietskych sa zaradil medzi naše popredné telesá, vítané a vysoko hodnotené aj na zahraničných festivaloch a zájazdoch.”
(- vr-: Návrat k prekonanej etape. In: Večerník, 25. 11. 1986, s. 8)

Ján Ozábal

zvedavý sloník

na motívy Rudyarda Kiplinga

Úprava: Peter Palik, Dramaturgia: Petra Štorcelová,
Scéna, kostýmy a bábkky: Eva Farkašová, Hudba: Ludmila Štefániková
Réžia: Peter Palik

Premiéra: 6. december 2014 o 18.00 hod. v Bábkovom divadle Žilina

Projekt bol realizovaný s finančnou podporou Ministerstva kultúry SR

Plagát k inscenácii hry Jána Ozábala Zvedavý sloník, Bábkové divadlo Žilina, 2014
Autorka plagátu Eva Farkašová

“Ján Ozábal bol organizátorom slovenského ochotníckeho a profesionálneho bábkarstva. Bol jeho neúnavným spolutvorcom. A keď sa odteraz zastavíme pri hociktorom období slovenského bábkarstva, budovanom v nových československých podmienkach, nájdeme tam neodmysliteľnú stopu organizátora, riaditeľa, funkcionára a človeka Jána Ozábala. Celý svoj plodný život rozdal bábkarstvu...”

(Vladimír Predmerský: Odišiel spolutvorca slovenského bábkarstva. In: Československý loutkář, r. 32, č. 1/ 1982, s. 8)